

Kongsvinger og Østerdalen

Regional rapport

Prosjektet: Innlandsporteføljen

INNLANDS
PORTEFØLJEN

Innlandet
fylkeskommune

Statsforvalteren
i Innlandet

Innovasjon
Norge

EY

Building a better
working world

Kort om oppdraget og rapporten

Kunnskapsgrunnlaget er bestilt av og gjort i samarbeid med Innlandet fylkeskommune, Statsforvalteren i Innlandet og Innovasjon Norge Innlandet. I tillegg til en stor prosjektgruppe har vi også hatt med oss en bred og erfaren styringsgruppe og referansegruppe.

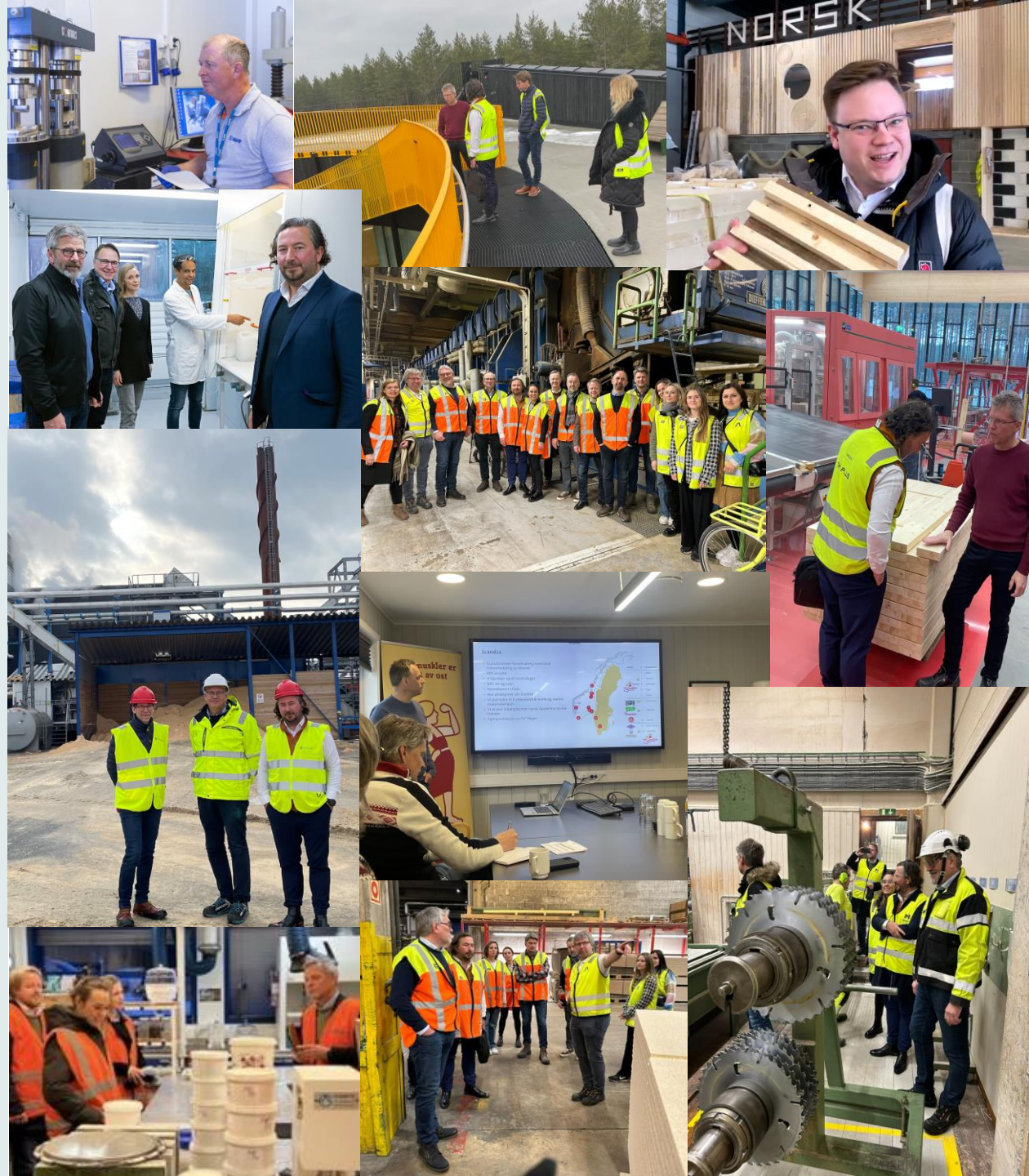
Hovedfokuset i prosjektet har vært på grønn næringsutvikling og innovasjonsprosjekter som underbygger overgangen fra fossil til fornybar energi, og som har betydelig potensial knyttet til verdiskaping, sysselsetting og reduserte utslipp. Spesielt har vi hatt et fokus på kartlegging av selskaper, innovasjonsprosjekter og satsinger som utvikler løsninger for mer fornybar kraftproduksjon, smarte løsninger for energiforbruk og gjenvinning, samt optimale løsninger for ressursbruk. I dette har vi også sett på selskaper og prosjekter som fokuserer på utvikling av smarte teknologiske og digitale løsninger som gir økt effektivitet og mer optimaliserte produksjonslinjer og sikrer konkurransedyktighet. Et siste viktig moment er at vi har hatt fokus på prosjekter som kan sikre arbeidsplasser i hele fylket, innenfor dette har det vært sentralt å se på prosjekter som også bidrar til at Innlandet blir et attraktivt sted å bo.

I de regionale rapportene har vi tatt utgangspunkt i tradisjonell næringsinndeling for å analysere utviklingen i næringslivet, samt for å forstå næringsdynamikken i hver region. I analysene i Innlandsporteføljen (på fylkesnivå) har vi tilpasset og mappet næringsstrukturen i satsinger som går på tvers av NACE-koder som blant annet bioøkonomi og teknologi.

Prosjektet baserer seg på en *bottom-up* metode med bred involvering av næringslivet og sentrale næringsaktører i hele regionen og fylket. Vi ønsker å takke alle næringsaktører og partnerskapet som har vært involvert i dette samarbeidsprosjektet og all informasjon vi har fått gjennom dybdeintervju, bedriftsbesøk, innspillmøter og workshops. Spesielt ønsker vi å rette en stor takk til den regionale koordinatorgruppen bestående av Lars Gillund, Mali Hagen Røe og Regine Dyreng fra Klosser. Deres innspill og koordinering mot næringslivet i regionen har vært sentralt for utvikling av rapporten.

Bedriftsbesøkene vi har hatt og prosjektene vi løfter frem er basert på fokuset for Innlandsporteføljen generelt og regionene spesielt. Vi tar forbehold om at rapporten ikke inkluderer alle innovasjon- og utviklingsprosjekter i regionen.

Vi håper denne rapporten vil kunne være et godt underlag for senere kommunale og regionale planer og strategier for Kongsvinger og Østerdalen.

Innhold

1

Introduksjon

2

Dagens situasjon

2.1

Snapshot

2.2

Næringsutvikling og
-sammensetning

2.3

Kompetanse og
klynger

3

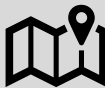
Satsingsområder og
identifiserte
prosjekter

3.1

Eksiterende
satsingsområder

3.2

Nøkkelareal for ny
utvikling

3.3

Sentrale selskaper og
innovasjonsprosjeter

4

Nøkkelfunn

4.1

Nøkkelfunn for
regionen

5. Appendiks

1. Introduksjon

Team Innlandet har satt ambisiøse mål mot 2030

Reduserte utslipp

- 50 %

For å nå målet må Innlandet årlig redusere klimautslippene med 5,6 %.

Økt verdiskaping

+ 40 mrd. NOK

Årlig vekst på ca. 3,8 % av den totale private verdiskapingen i Innlandet.

Nye grønne arbeidsplasser

+ 10 000

Dette tilsvarer årlig gjennomsnittlig vekst i privat sysselsetting på 0,82 %.

Økt eksport

+ 26 mrd. NOK

For å nå de nasjonale målene skal Innlandet mer enn doble sin eksport. Dette tilsvarer en årlig økning i eksport på 8,6 %.

Kort om oppdraget og rapporten

Fokusområder

Grønn næringsutvikling

Kunnskapsgrunnlaget er bestilt av Innlandet fylkeskommune, Statsforvalteren i Innlandet og Innovasjon Norge for å kartlegge konkrete prosjekter og initiativ som må realiseres for å lykkes med grønn næringsutvikling. Prosjektet tar temperaturen på grønn omstilling i Innlandet.

Arbeidet inkluderer blant annet en analyse av hvilke nye verdikjeder, forretningsmuligheter og konsepter som må utvikles for å realisere attraktive, grønne regioner, samt hvilke samarbeidsmuligheter som bør utnyttes for å dele og dra nytte av felles innovasjonsstruktur. Dette er gjennomført gjennom en prosess med bred involvering av bedrifter, næringshager- og selskap og andre samfunnsaktører i regionene.

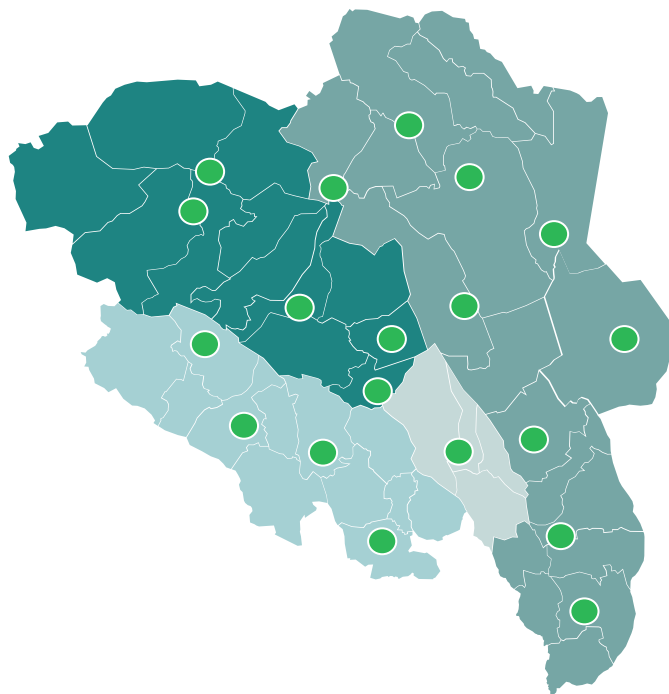

Konkurransefortrinn og barrierer

Prosjektet avdekker hvordan regional innovasjon og utvikling kan realiseres med utgangspunkt i unike konkurransefortrinn, samt avdekker hvilke barrierer som må forseres.

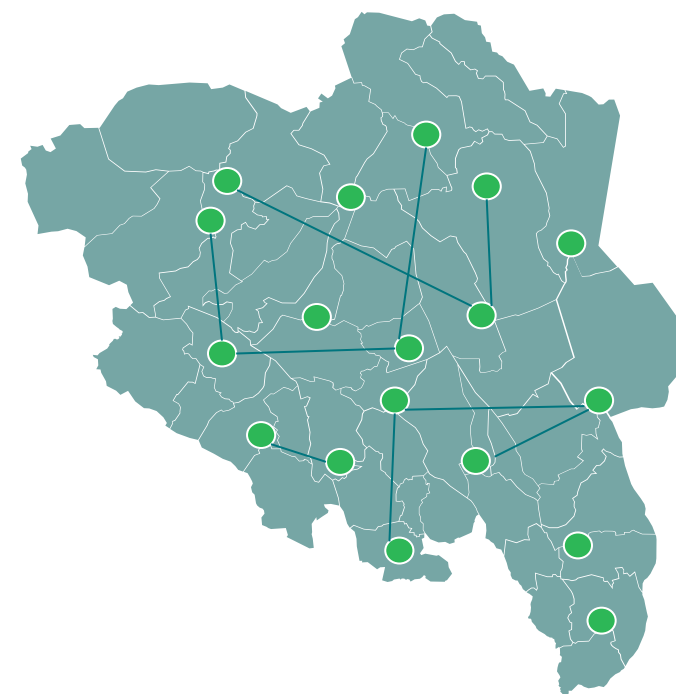
Bærekraftig verdiskapning realiseres gjennom tett samarbeid mellom næringsliv, FoU og virkemiddelapparatet, med felles veikart og handlingsplaner.

Forretningsmuligheter og konsepter

Satsningsområder, konsepter og forretningsmuligheter som er kritisk for grønn næringsutvikling er avdekket og prioritert i tett samarbeid med regionen.

Verdikjeder og felles satsinger

Prioriterte forretningsmuligheter og innovasjonsprosjekter med skaleringspotensial er koblet sammen i verdikjeder på tvers av fylket.

Fire regionale rapporter legger kunnskapsgrunnlaget for en samlet portefølje for fylket med sentrale satsingsområder og konkrete prosjekter

Fire regionale rapporter

Innlandet er viktig for at AS Norge når sine mål

1

Innlandsporteføljen skal fremme de viktigste satsingsområdene og innovasjonsprosjektene i Innlandet.

2

Vi skal synliggjøre hva Innlandet skal bidra med til AS Norge og sette Innlandets unike næringsliv på kartet.

3

Vi skal avdekke hvor Innlandet har konkurransefortrinn, hvor vi skal spille og hvilke kamper vi må vinne.

2. Dagens situasjon

2.1
Snapshot

2.2
Næringsutvikling
og -sammensetning

2.3
Kompetanse og
klynger

18
kommuner

102 819
innbyggere i
2022

25 %
over 65 år

2.1

Snapshot

0,5 %
fremskrevet
befolkningsøkning
mot 2030

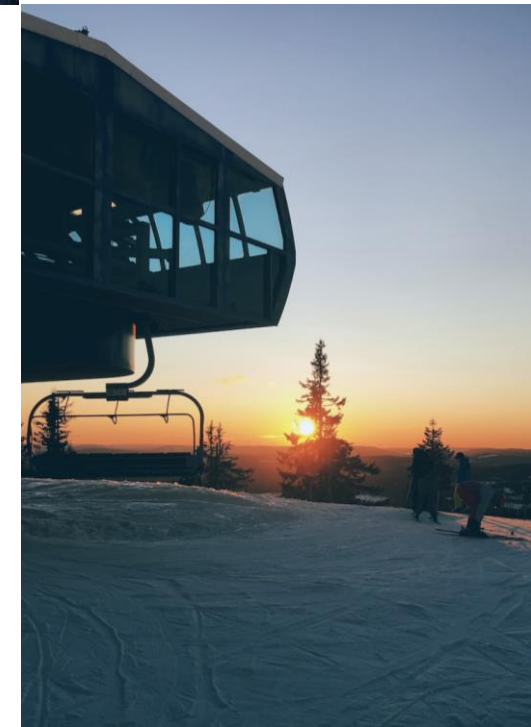
14 %
vekst i antall
personer over 65
år mot 2030

Norges lengste elv,
Glomma, renner
gjennom regionen

Trysil er Norges
største ski- og
sykkeldestinasjon
og dessuten den
skidestinasjonen
som har størst
internasjonalt
belegg og
omsetning

22 %
av den totale
verdiskapingen i
Innlandet kommer
fra Kongsvinger og
Østerdalen

Bygg, anlegg og
eiendom og
industri
driver verdi-
skapingen i
regionen og står
sammen for
39 %

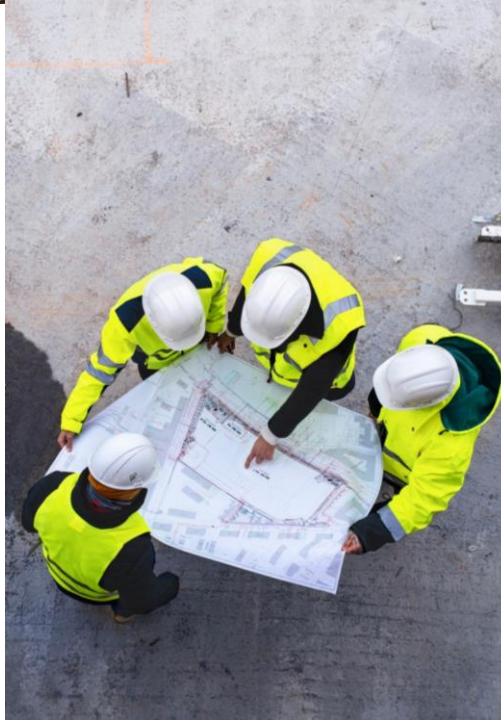
2.1 **i**

Snapshot

59 %
arbeider i privat
sektor. Snittet for
fylket er
63 %

1/3
ansatte i privat
sektor arbeider
innen bygg, anlegg
og eiendom eller
industri

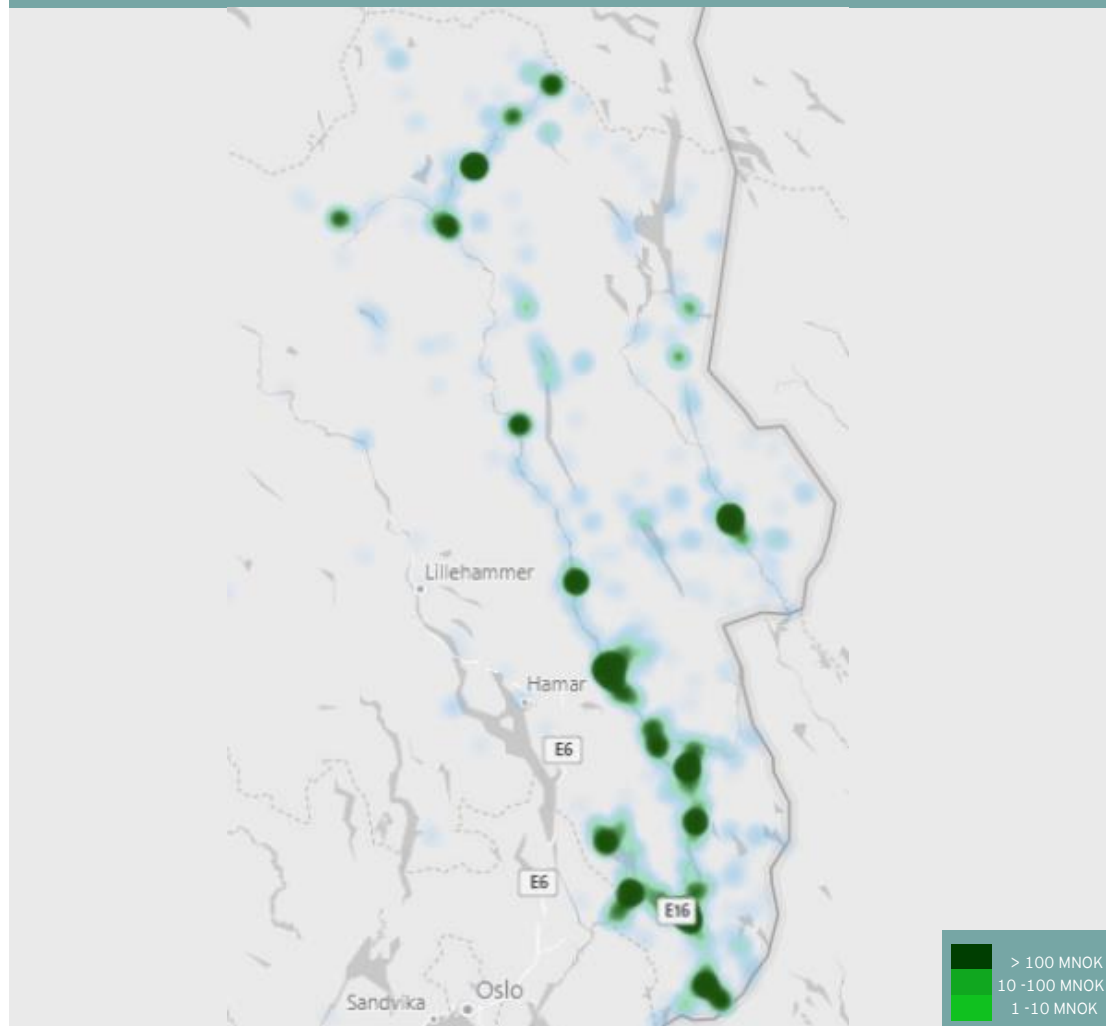
Utslipp på
619 253 tonn
CO2-ekv.

28 %
av fylkets totale
utslipp

Glomma danner grunnlaget for verdiskapingen i regionen

Fremstilling av hvor verdiskaping skjer i Kongsvinger og Østerdalen

*Verdiskaping er definert som driftsresultat, pluss lønnskostnader, avskrivninger og nedskrivninger

Kongsvinger og Østerdalen

Verdiskaping
(privat sektor)

2021

22,2 mrd NOK

Sysselsatte
(privat sektor)

2021

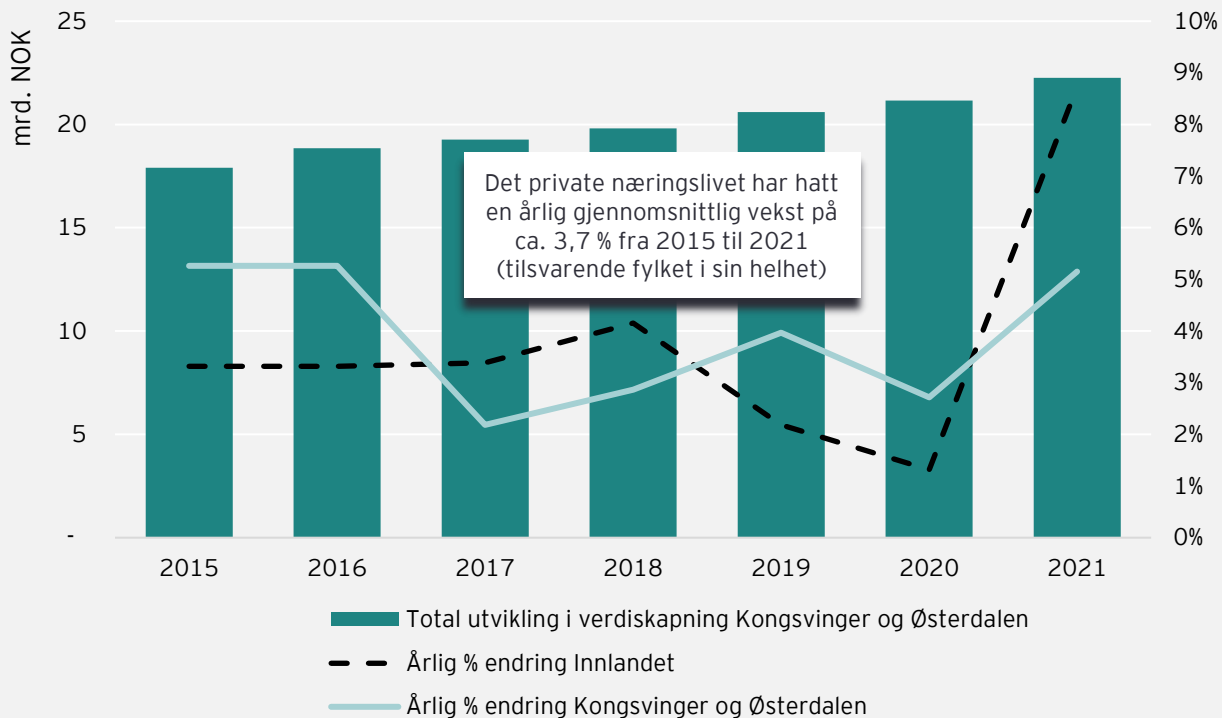
30 664

Figuren til venstre viser at den største verdiskapingen i Kongsvinger og Østerdalen følger i kommunesentrene nedover Glomma. Gjennom tradisjoner har Glomma vært viktig for regionen gjennom å danne grunnlaget for næring og samfunn i regionen. Fremtredende byer er blant annet Elverum, som har kompetansemiljøer knyttet til Høgskolen i Innlandet, sykehuset og forsvarets virksomhet på Terningmoen. Elverum har også sentrale bedrifter som Glommen Mjøsen, Elvia og Nortura.

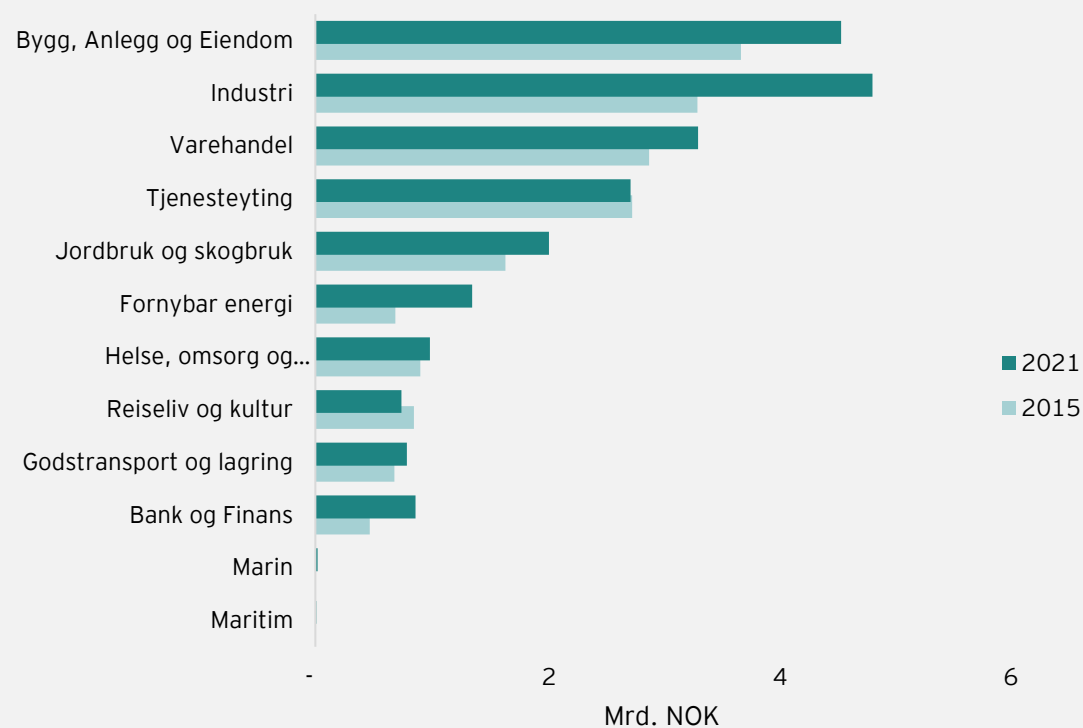
Videre langs Glomma har Våler kommune også viktige bedrifter, som Forestia og Moelven, mens Skistar Trysil er viktig for den østlige delen av regionen. Nord i regionen har utbygging av Tolga Kraftverk vært viktig for sysselsettingen. I tillegg er selskaper som Duett, OS ID, Alvdal Skurlag, Primat, Staur Foods og Nortura Tynset sentrale for sysselsettingen i regionen.

Helt syd ligger Kongsvingerregionen med en stor industrietthet. Lokalisert i regionen er industrilokomotiver som Schütz Nordic, First Seafood, Hydro, Vestre, Glamox, Mapei, Bergene Holm, Maarud m.f. I tillegg er det et utstrakt samarbeid mellom bedriftene i industriklyngen 7sterke, nasjonale og internasjonale partnere og akademia.

Historisk utvikling i privat verdiskapning (mrd. NOK)

Utvikling i privat verdiskapning for næringene (2015 og 2021)

Privat verdiskapning i Kongsvinger og Østerdalen har samlet hatt en årlig gjennomsnittlig vekst på ca. 3,7 %. Bygg, anlegg og Eiendom og Industri er de største næringene i regionen. De har også hatt en positiv historisk vekst de siste årene med hhv. 28 % og 55 % vekst siden 2015 til 2021. Næringen som har vokst mest målt i prosentvis vekst fra 2015 til 2021 er marin næring. Vekst har likevel mindre betydning for den totale veksten i privat verdiskapning, da marin næring står for en svært liten andel. Dette er en næring som i dag har svært liten i regionen og fylket generelt. Forretningsmuligheter knyttet til Innlandsopprettet kan medføre økt vekst i denne næringen på sikt.

Fakta om bygg, anlegg og eiendom

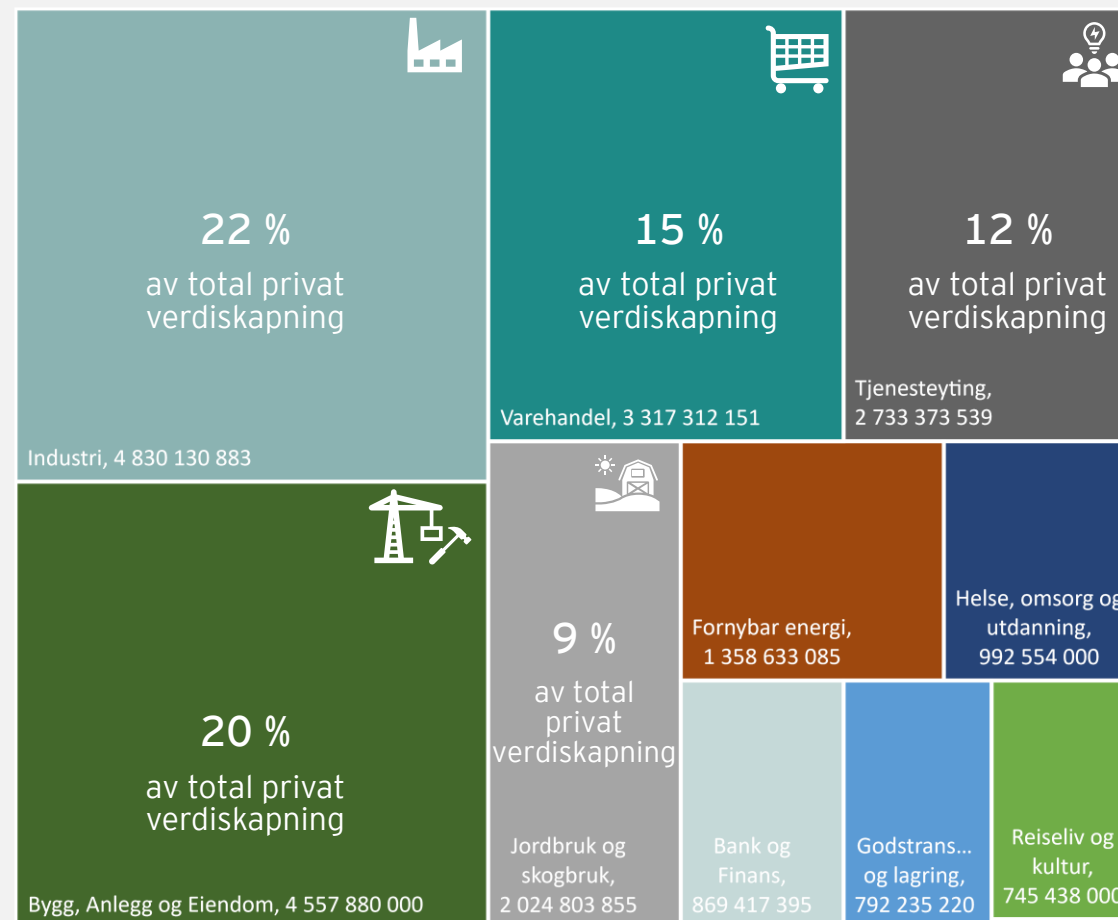
- 537 selskaper med to eller flere ansatte og verdiskapning over 50 000 NOK.
- 21 selskaper innenfor bygg, anlegg og eiendom med to eller flere ansatte og verdiskapning over 25 millioner NOK.
- De 20 største selskapene i sektoren står nesten 30 % av den totale verdiskapningen i bygg, anlegg og eiendomssektoren i Kongsvinger og Østerdalen.

Fakta industri

- 179 selskaper med to eller flere ansatte og verdiskapning over 50 000 NOK.
- 40 selskaper innenfor industri med to eller flere ansatte og verdiskapning over 25 millioner NOK.
- De 20 største selskapene i denne sektoren står for 65 % av verdiskapningen i denne sektoren i Kongsvinger og Østerdalen

Næringssammensetning basert på verdiskapningstall
(privat sektor 2021)

Regionens ledende næring, industri, driver verdiskapningen i regionen

Regionens ledende næring, industri, driver verdiskapningen i regionen. Denne næringen har over tid klart å opprettholde en god vekst, med en gjennomsnittlig årlig vekstrate på henholdsvis 6,5 %. Fra 2015 til 2021 økt verdiskapningen i næringen med nær 46 %.

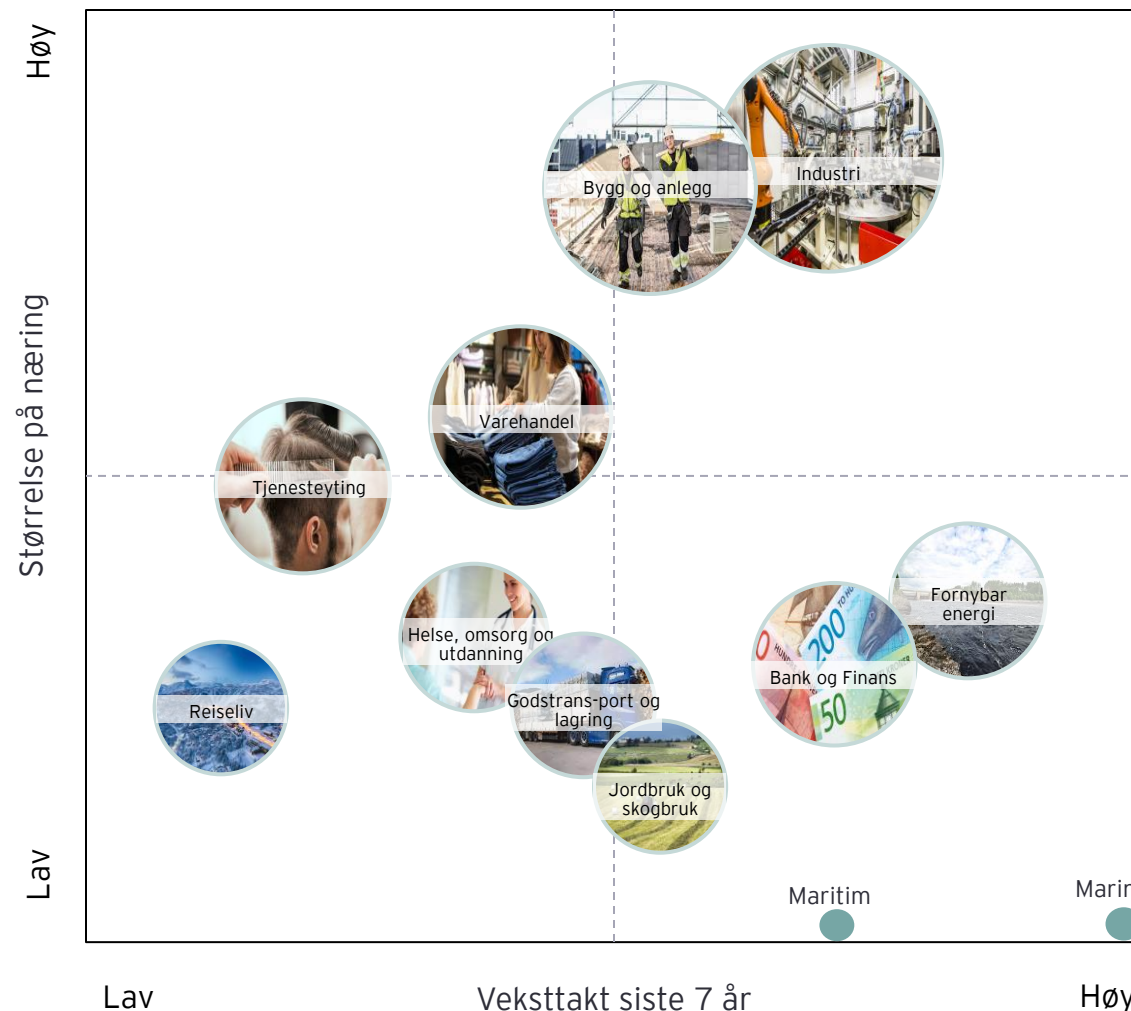
Den andre ledende næringen i regionen, bygg og anlegg, har også hatt en stabilt god vekst i verdiskapning med 2,6 % i gjennomsnitt per år siden 2015.

Fornybar energi i regionen har også vokst betydelig fra 2015, med en gjennomsnittlig årlig vekstrate på nær 12 %. Det er trolig at en del av denne veksten kommer fra økte kraftpriser.

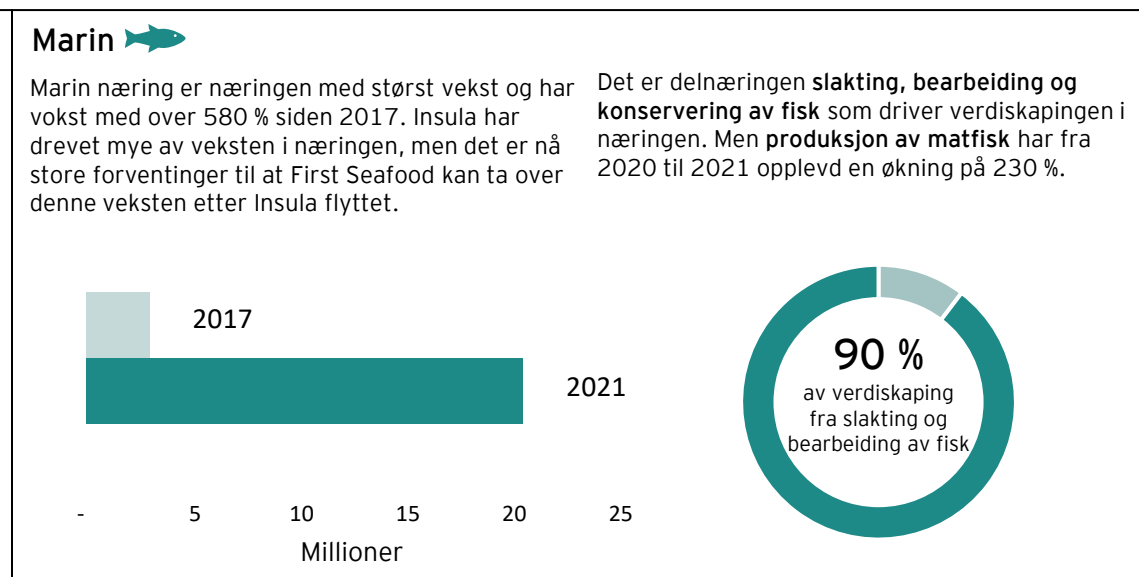
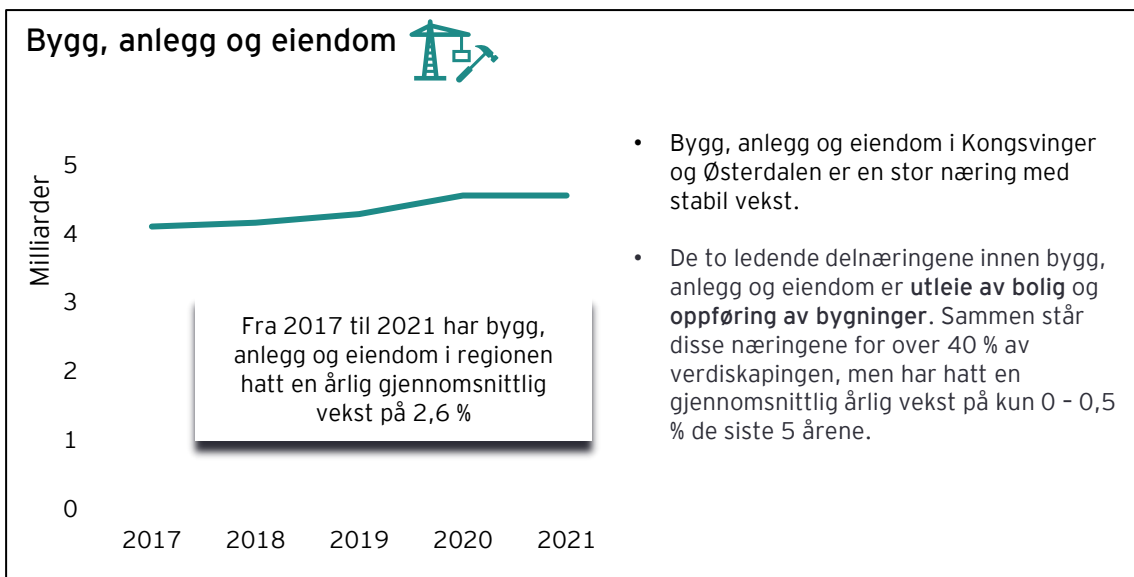
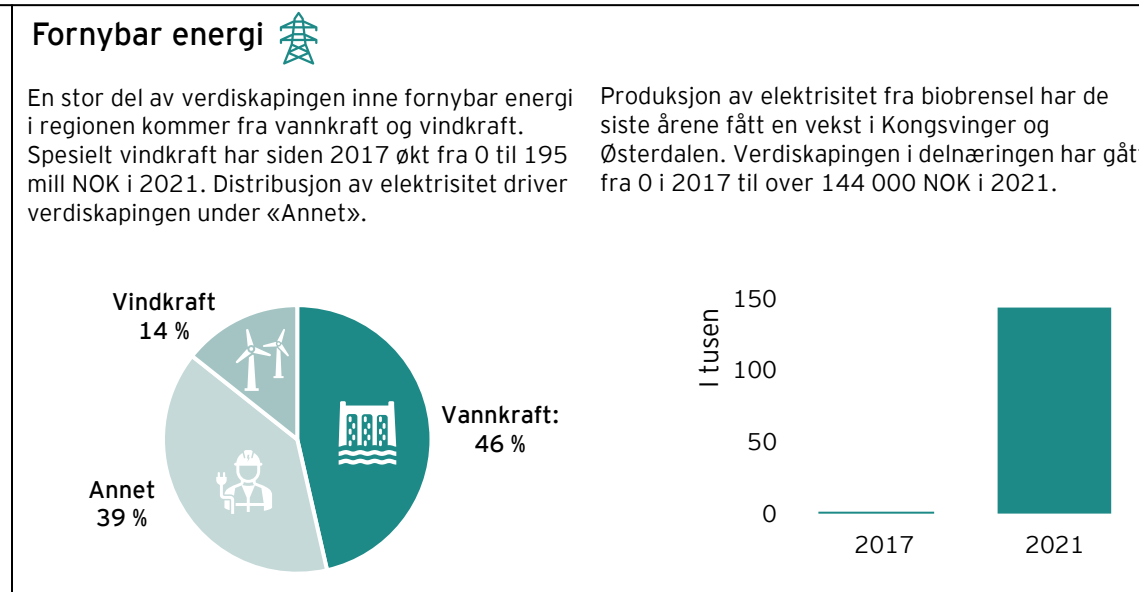
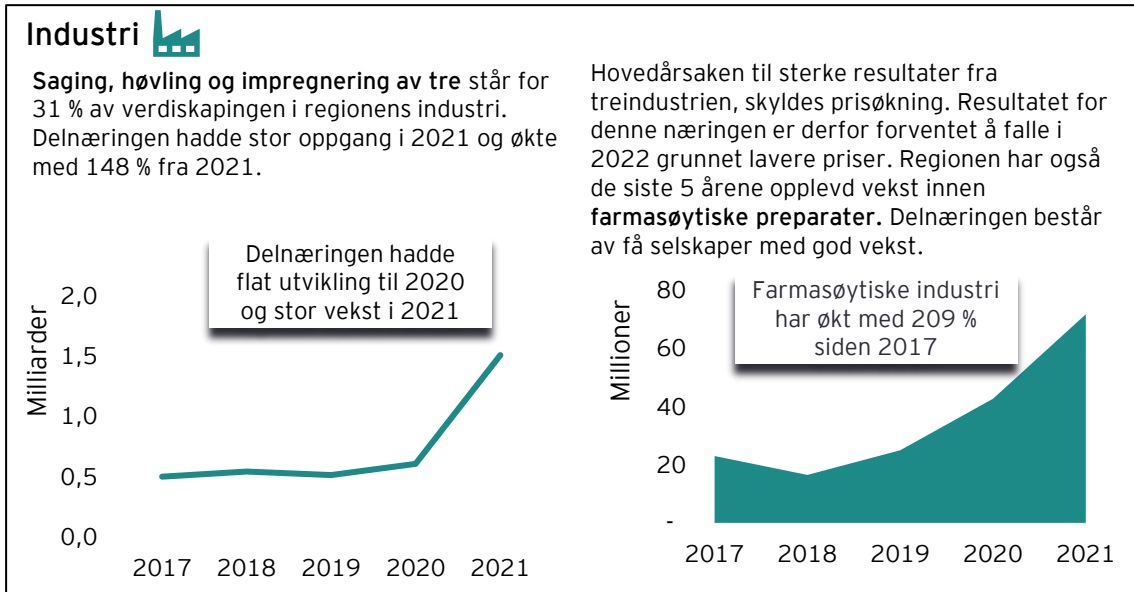
Jordbruk og skogbruk i Kongsvinger og Østerdalen har de siste årene opplevd en gjennomsnittlig god vekst på 3,5 % og er svært tett koblet med trelast- og trevareindustrien i regionen. Til tross for noen årlige naturlige variasjoner, er trenden i næringen stabilt voksende de siste årene.

Næringen med størst gjennomsnittlig årlig vekstrate i Kongsvinger og Østerdalen er marin. Fra figuren fremkommer det at verdiskapningen fra næringen er svært lav, noe som slår ut i en enorm stor gjennomsnittlig årlig vekstrate.

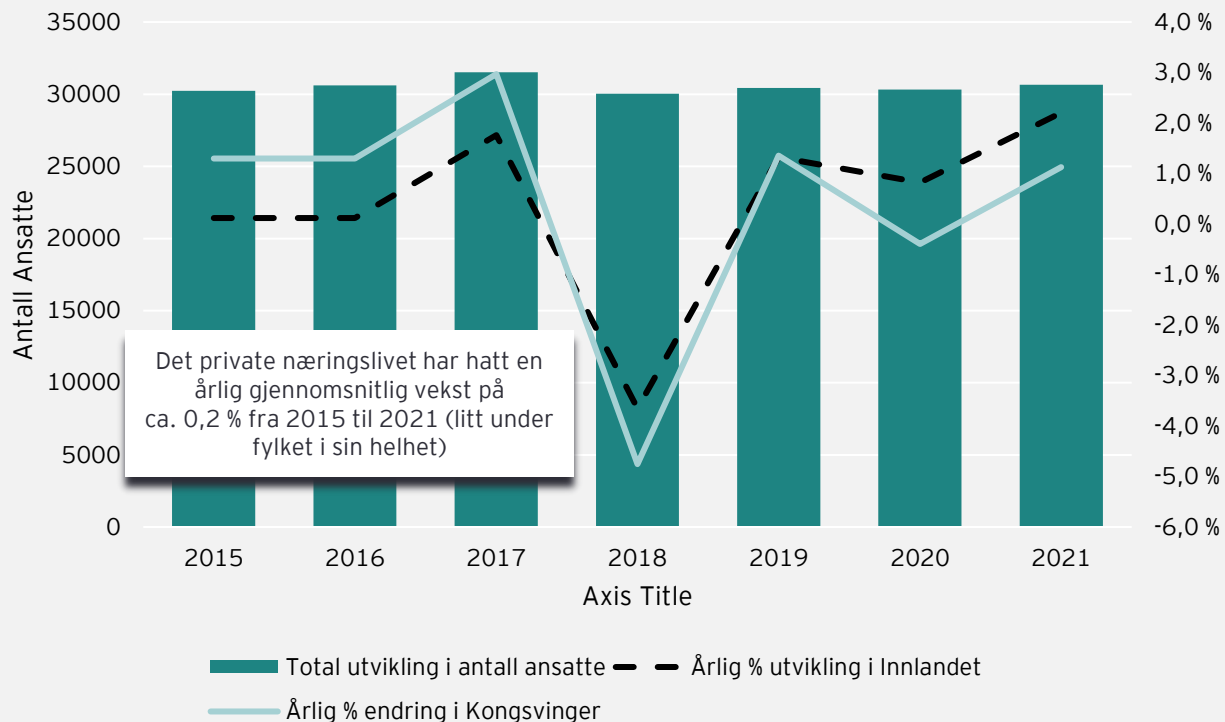
Verdiskapningsutvikling 2015-2021

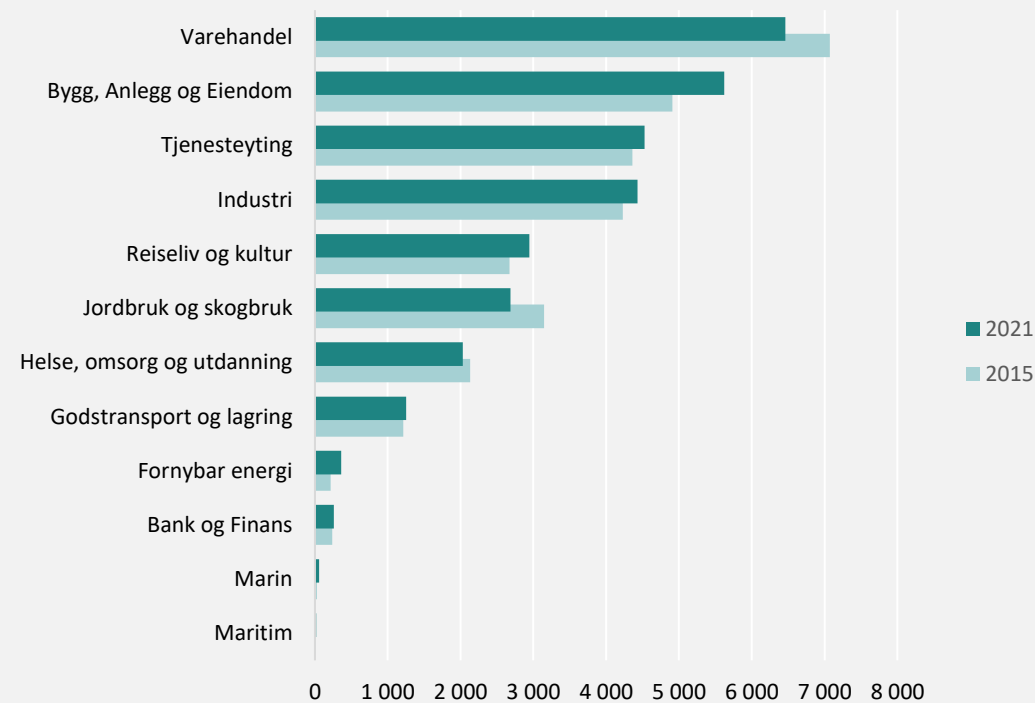
Delnæringer med størst vekst de siste årene

Historisk utvikling i privat sysselsetting

Utvikling i privat sysselsetting for næringene (2015 og 2021)

Den historiske utviklingen i privat sysselsetting har vært relativt flat for Kongsvinger og Østerdalen siden 2015, og har vært litt svakere enn snittet for Innlandet. Den største private sysselsetteren innen privat sektor for 2021 i Kongsvinger og Østerdalen er varehandel. Denne står for ca. 21 % av den totale private sysselsettingen, men har opplevd en nedgang på -9 % fra 2015 til 2021. En annen ledende næring innen sysselsetting er bygg, anlegg og eiendomssektoren. Denne næringen står for 18 % av sysselsettingen og har hatt en vekst på ca. 15 % fra 2015 til 2021. En annen viktig næring, jordbruk og skogbruk, har opplevd en dramatisk nedgang på -15 % i antall ansatte fra 2015 til 2021.

Store muligheter for å lære av fremtredende kommuner i regionen

Vurdering av regionens attraktivitet er viktig for å undersøke regionens fortrinn og finne strategier for å utnytte fortrinn og redusere barrierer for utvikling. NHO utfører årlig kommune-barometeret hvor de blant annet ser på indikatorene næringsliv og arbeidsmarked, som er to sentrale indikatorer for en kommunes attraktivitet.

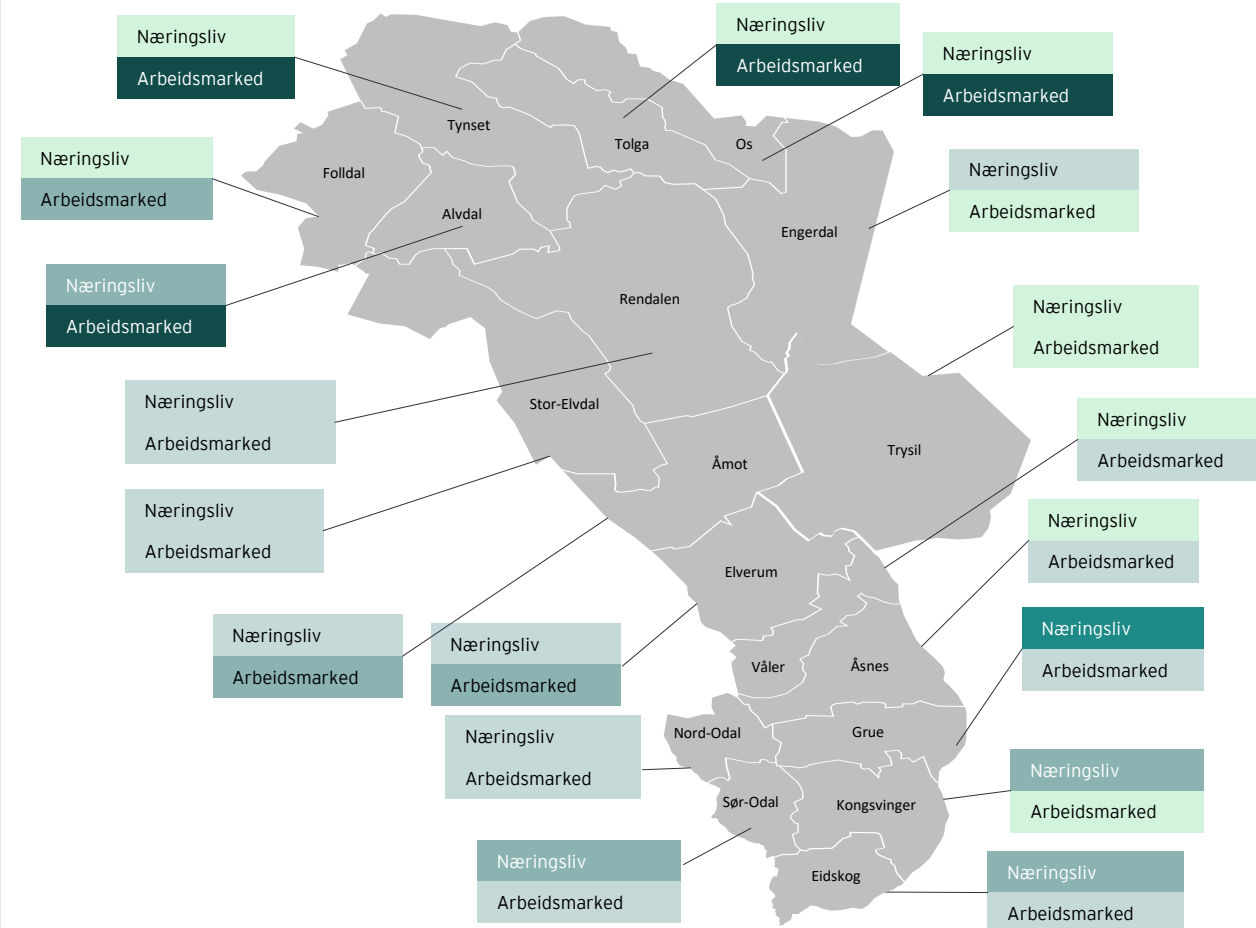
Indikatoren for næringsliv viser vekstkraften i privat næringsliv og inkluderer vurderinger innen næringslivsvariasjon, inntektsnivå og privat sysselsetting. For Indikatoren viser at kommunene Kongsvinger og Østerdalen i snitt rangeres som noe svak. Regionen har hatt en positiv utvikling siden 2018, men opplevde en liten nedgang fra 2020 til 2021. Det er spesielt rangeringer innen inntektsnivå og privat sysselsetting i regionen som drar ned. Samtidig rangeres både Grue, Åsnes, Kongsvinger og Elverum høyt innen næringslivsvariasjon. Dette indikerer at kommunenes næringsliv er spredt utover flere næringer og dermed mer robust.

Videre er arbeidsmarked en sentral indikator, da høy deltakelse i arbeidslivet er viktig for vekst og verdiskaping. For å vurdere arbeidsmarkedet undersøkes det sysselsettingsandel, sykefravær, uføreandel og arbeidsledighet som samlet forteller noe om tilgjengelig arbeidskraft. Samlet er Kongsvinger og Østerdalen rangert som noe svakt, men har hatt en stabilt forbedring de siste årene. Det er spesielt kommunene Alvdal, Tynset, Os og Tolga som gjør det godt innen indikatoren arbeidsmarked. Alle de nevnte kommunene rangeres som sterke, med god sysselsettingsgrad, samtidig som de har lavt sykefravær, andel uføre og arbeidsledige.

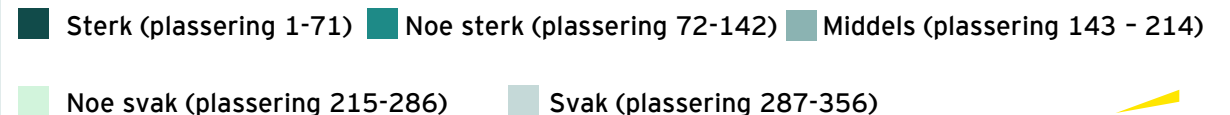
Behovet for ny grønn vekst i Innlandet er stort og det er sentralt for kommunene i Kongsvinger og Østerdalen å samarbeidet og lære av hverandre. Innen både næringsliv og arbeidsmarked er det kommuner som skiller seg godt ut og det er viktig å finne suksessformelen til disse kommunene. Nøkkelen til økt verdiskaping og nye arbeidsplasser er å samle seg om noen suksessformler og kriterier hvor kommuner og næringsliv går sammen for å overkomme barrierer og utnytte konkurransefortrinn.

Kilde: [NHO Kommune-NM 2022](#)

Vurdering av kommunens attraktivitet innen næringsliv og arbeidsmarked

Vurdering av kommunens attraktivitet (NHO kommunebarometer 2022):

Demografi og kompetanse i regionen er en utfordring for næringsutvikling

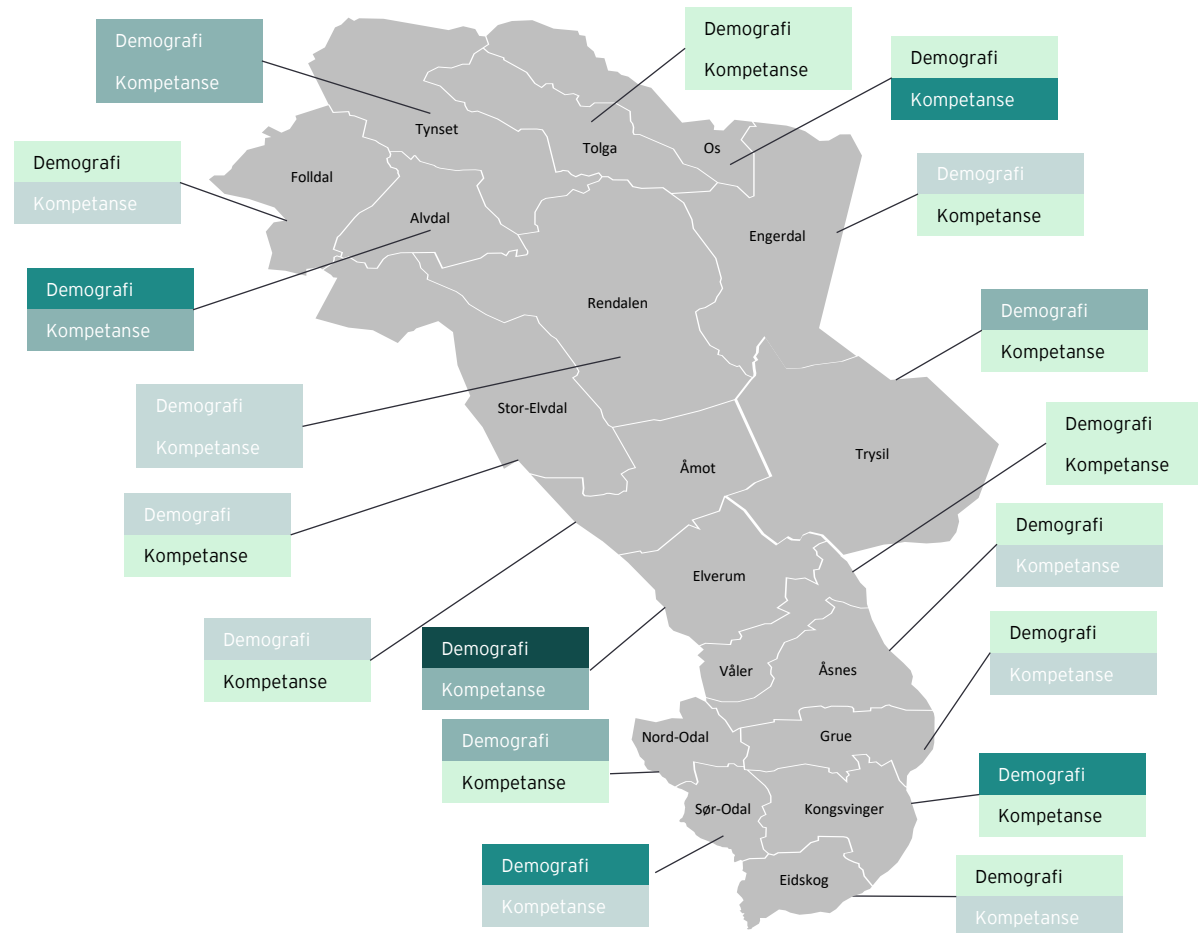
For å videre undersøke omstillings- og innovasjonsevnen til kommunene i Kongsvinger og Østerdalen, er det viktig å se på den demografiske utviklingen og kompetansen.

Indikatoren for demografi er basert på befolkningsvekst og netto innflytting til kommunen. Høy vekst i befolkningen kan indikere attraktive arbeidsmarkeder og forventinger om vekst i næringslivet. For Kongsvinger og Østerdalen som region rangeres snittet som noe svakt innen demografi, men det har vært en positiv utvikling de siste årene. Spesielt har flere kommuner i regionen opplevd en vekst i netto innflytting, hvor kommunene Folldal, Alvdal, Kongsvinger, Grue og Sør-Odal rangeres høyt. Blant annet har Elverum hatt en god utvikling knyttet til befolkningsvekst og mellom 2010-2022 hadde Elverum en vekst i folketallet på 8,1 % mot 2,8 % vekst for hele fylket. I tillegg har Elverum en del unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken, og det vil være viktig for andre kommuner i regionen å undersøke hva Elverum har gjort for å styrke tilflyttingen av antall unge.

Høy grad av utdannet arbeidskraft er viktig for næringslivets konkurranseevne. Indikatoren for kompetanse inkluderer vurderinger knyttet til høyere utdanning, teknisk/naturvitenskapelig utdanning og tilbudet av arbeidskraft med fagprøver. Samlet ha regionen de siste årene hatt en negativ utvikling, men både Elverum, Stor-Elvdal, Tolga og Kongsvinger rangeres som relativt sterke knyttet til sysselsatte med minst 4 års høyere utdanning. Knyttet til beståtte fagprøver ligger Våler høyt oppe nasjonalt, men det kun er Os som har en sterk vurdering knyttet til sysselsatte med teknisk og naturvitenskaplig utdanning. Med kommuner som har gode plasseringer innen de fleste indikatorer er det store muligheter for å samles rundt hvordan disse kommunene arbeider for å sikre kompetansen i sin kommune.

Vurdering av kommunens attraktivitet innen demografi og kompetansen

Vurdering av kommunens attraktivitet (NHO kommunebarometer 2022):

- Sterk (plassering 1-71)
- Noe sterk (plassering 72-142)
- Middels (plassering 143 - 214)
- Noe svak (plassering 215-286)
- Svak (plassering 287-356)

Kompetanse og klynger i regionen

Samarbeid og kompetanseutvikling er helt sentralt dersom næringslivsutvikling skal lykkes med omstilling og innovasjon. Dette gjelder både mellom bedrifter, virkemiddelapparatet og offentlige aktører. Det er flere sentrale kompetanseutviklere og klynger med hovedsete i regionen.

Kompetanse

Kongsvinger og Østerdalen har en stor del av utdanningslokasjonene til HINN og tilbyr utdanning i Evenstad, Rena, Elverum, Blæstad, Tynset og Kongsvinger. På disse lokasjonene tilbyr HINN en rekke utdanninger innen helse, økonomi, ledelse, utdanning og landbruk. Utdanningene er kortere enkeltemner, bachelor, master og helt opp til doktorgrad. I tillegg til HINN er og Tynset Studie og Høgskolesenter lokalisert i Tynset. Høgskolesenteret tilbyr høyere utdanning, skreddersydde kurs og etter- og videreutdanning rettet mot privat og offentlig.

Klosser Innovasjon er et kompetanse- og innovasjonsmiljø som skaper vekst for bedrifter i Innlandet. Selskapet er til stede i tre steder i regionen: Kongsvinger, Elverum og Tynset. Deres fokus i regionen er rettet spesielt mot industriutvikling med fokus på å bistå bedrifter med innovasjonsarbeid, forretningsutvikling, finansiering og bærekraft.

Rena Leir i Åmot kommune er Hærens hovedbase i Sør-Norge, og en av de mest komplette og moderne garnisoner for militær utdanning og trening i Europa. Leiren er hovedkvarter til Telemark bataljon, Forsvarets spesialkommando og Hærens våpenskole med de fleste underavdelingene.

Sør-Østerdalen næringshage har somoverordnet mål å skape et attraktivt utvikling- og kompetansemiljø i Engerdal, Elverum, Stor-Elvdal og Åmot. Sør-Hedmark Næringshagen er et næringsverktøy for mindre bedrifter i Kongsvingerregionen.

Klynger

Elverum vekst er Elverum kommunes næringsapparat og har som mål å bidra til vekst og utvikling i Elverum.

Industriklyngen 7sterke er et felleskap og samarbeid mellom industribedriftene i de 7 kommunene i Kongsvingerregionen. Fagnettverket har som formål at de skal påvirke regional næringsutvikling og politikk, skape regional attraksjon, stimulere til innovasjon og kompetanseutvikling, samt markedsføre regionen som en attraktiv industriregion.

Industriklyngen 6Kloke er en industriklynge for Elverumregionen. Dette er en uavhengig industriforening som har som formål å: påvirke regional næringsutvikling og politikk, skape regional attraksjon, stimulere til innovasjon og kompetanseutvikling, markedsføre Sør-Østerdalen som industriregion. Arbeidet startet i 2022 og klyngen har 18 medlemsbedrifter.

Helseinn er en ideell forening som består av partnere fra offentlig, privat og frivillig sektor. Sammen med kommuner, sykehus, utdannings- og forskningsinstitusjoner jobber de for å finne løsninger og samarbeidsmodeller som kan sikre bedre folkehelse og mer helhetlige helse- og omsorgstjenester i Innlandet - gjerne i dialog med innbyggere og brukere.

MoveCluster er et nyetablert regionalt bedriftsnettverk bestående av bedrifter, kompetanse- og forskningsmiljøer innen sport- og fritidsbransjen i Sør-Østerdalen.

3. Satsingsområder og identifiserte prosjekter

3.1
Eksisterende satsingsområder

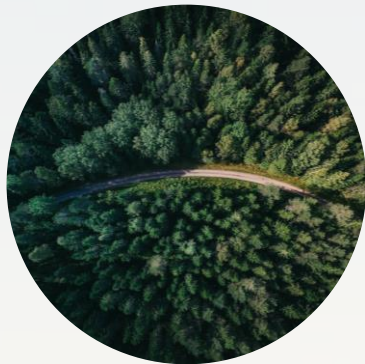
3.2
Nøkkelareal for ny utvikling

3.3
Sentrale selskaper og innovasjonsprosjekter

Uttalte regionale satsingsområder for Kongsvinger og Østerdalen

3.1

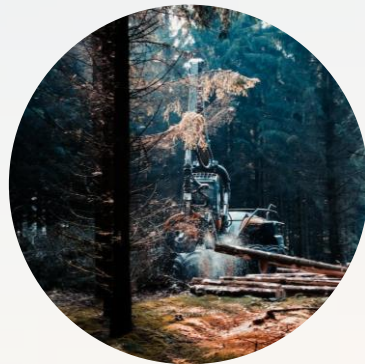
Eksisterende satsingsområder

Bioindustrien

Regionen har store naturressurser og huser de største skogkommunene i landet. Ponse og John Deere Forestry har sine norske hovedkontor i Kongsvinger, Norges nest største skogplanteselskap ligger i Åsnes/Trysil, i tillegg er Glommen Mjøsen totalleverandør av skogtjenester lokalisert i regionen.

I tillegg til store naturressurser har regionen kompetanse på fremvoksende bioøkonomiteknologi knyttet til videreforedling av skogens ressurser, blant annet med selskapet Vyrk innenfor sagbruk og foredling, samt Vestre som produserer ferdigvarer lokalisert i regionen. Regionen har også sentrale siter for utvikling av bioindustrien, eksempelvis Grasmo med ArbaOne og Sirkulære Solør i Våler kommune. I tillegg til dette har regionen en del matindustri med selskaper som Salsus, Maarud, First Seafood, Primar, Orkla og Hvebergsmoen (Norges største potetpakkeri)

Industri

Regionen har et meget sterkt industrielt miljø, med blant annet industriklyngene 7Sterke og 6Kloke. 7STERKE representerer 98 industribedrifter i regionen med til sammen over 4000 ansatte i klyngen. 6Kloke er industriklynge for Elverumregionen etablert i 2022 med 18 medlemsbedrifter. Industrien er i regionen tett koblet med skog- og treforedlingselskapene. Fokus på å øke kompetansen rundt sirkularitet og samarbeid, eks. Sirkulære Solør. Fremvoksende miljø innen høyverdinæringer som farmasøytisk industri. På Elverum satses blant annet Curida på å skape produkter som kan bygge et nytt industrieventyr i regionen. I tillegg er regionen lokasjon for verdens mest miljøvennlige fabrikk, The Plus, som er et symbol på en miljøvennlig industrisatsing. Mapei er et sentralt industriselskap i regionen, og har som mål å bidra til 50% utslippskutt i betong (7,5% av industriens totale utslippskrav). First Seafood som startet opp produksjon høsten 2022, er den første fileteringsfabrikken på Østlandet og det potensiale for flere fabrikker.

Fornybar energi

Det satses stort på fornybar energi i hele regionen, med både vindmøller og solenergi. Regionen har allerede i dag 2 vindkraftparker gjennom Austri vind, som er lokalisert på Raskiftet (Åmot og Trysil kommune) og Kjølberget (Våler kommune).

Viktige kraftkabler som knytter nord og sør, samt Sverige, går igjennom regionen.

I Nord-Odal kommune ligger Odal Vindkraftverk som består av totalt 34 vindturbiner med årlig strømproduksjon beregnet til 530 GWh.

I tillegg har Kongsvinger gjennom selskapet Spetals Verk et av landets desidert ledene miljøer for utvikling av turbinteknologi og installasjon av vannturbiner til småkraftverk. Det er også ledene på styringssystemer til kraftverk.

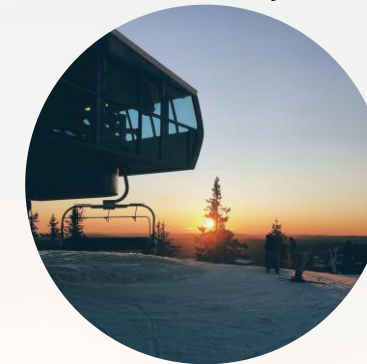

Lager og logistikk

Regionen har i dag en attraktiv geografisk beliggenhet med nærhet til eksportmarked gjennom Sverige med vei og jernbane, samt nærhet til Norges hovedflyplass på Gardermoen.

Denne beliggenheten gir økende logistikksatsinger på grunn av beliggenhet og kommende infrastrukturinvesteringer.

Målet for aktører i regionen er å utvikle næringsparker med markedsdrevet logistikkcenter i umiddelbar nærhet som sikrer hurtig og effektiv eksport av produkter.

Reiseliv

Reiseliv er viktig for regionen, spesielt i områder nord hvor det er store hyttemarked og en betydelig reiselivsnæring.

Bygg, anlegg og eiendom og trevareindustri er sterkt knyttet til reiselivet gjennom umiddelbar nærhet til fritidsboligmarkedet

Satses på å bygge samarbeid mellom bygg- og anleggsbransjen med fokus på FoU og bærekraft for å øke bransjens konkurranseevne.

Viktig å satse videre på naturbaserte reiselivs-opplevelser.

Trysil er også Norges nest største hyttekommune og Norges største ski- og sykkeldestinasjon. Reiseliv er særs viktig for regionen både når det gjelder attraktivitet og internasjonal verdiskaping.

Nøkkelareal for ny utvikling

Nye arealer med tilstrekkelig kraft er viktig for grønn industrietablering i Innlandet

Kongsvinger og Østerdalen er en region med store planer for det grønne skiftet og en rekke initiativer. Men det er ikke nok å ha planer for en bærekraftig utvikling av regionen, vi må vite hvor det skal skje og hvor det kan skje. Industriarealer er dermed viktig for å kunne ekspandere eksisterende industri og tiltrekke seg potensielle etableringer som begge sikrer økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.

Det er en rekke områder i Kongsvinger og Østerdalen med potensial for å bli ledende industriområder innen nye grønne verdikjeder hvor samarbeid og sirkularitet er i fokus. Gjennom å kartlegge disse kan vi undersøke hvor de nye grønne arbeidsplassene skal være og om det foreligger noen hindringer til å etablere disse industriarealene. Det er dermed viktig å undersøke en rekke sentrale faktorer:

- Om det er etablert en masterplan for området
- Tilgjengelig kraft og kraftbehov
- Tidshorisont på etablering
- Status på regulering av området
- Ledig og totalt areal
- Potensiell næring som kan etablere seg

For å undersøke sentrale industriarealer i Kongsvinger og Østerdalen har vi gjort en kartlegging av de med høyest potensial og status på arealet. Dette gjøres gjennom om vurdere om området er brownfield, shovel ready eller greenfield. Vurderingen knyttet til disse vil også si noen om tidshorisont og hvor fort en aktør kan begynne å etablere seg på området, da det ved brownfield er regulert og bygget ut sammenlignet med en greenfield område.

 Brownfield: Industriområde med eksisterende bygg og infrastruktur

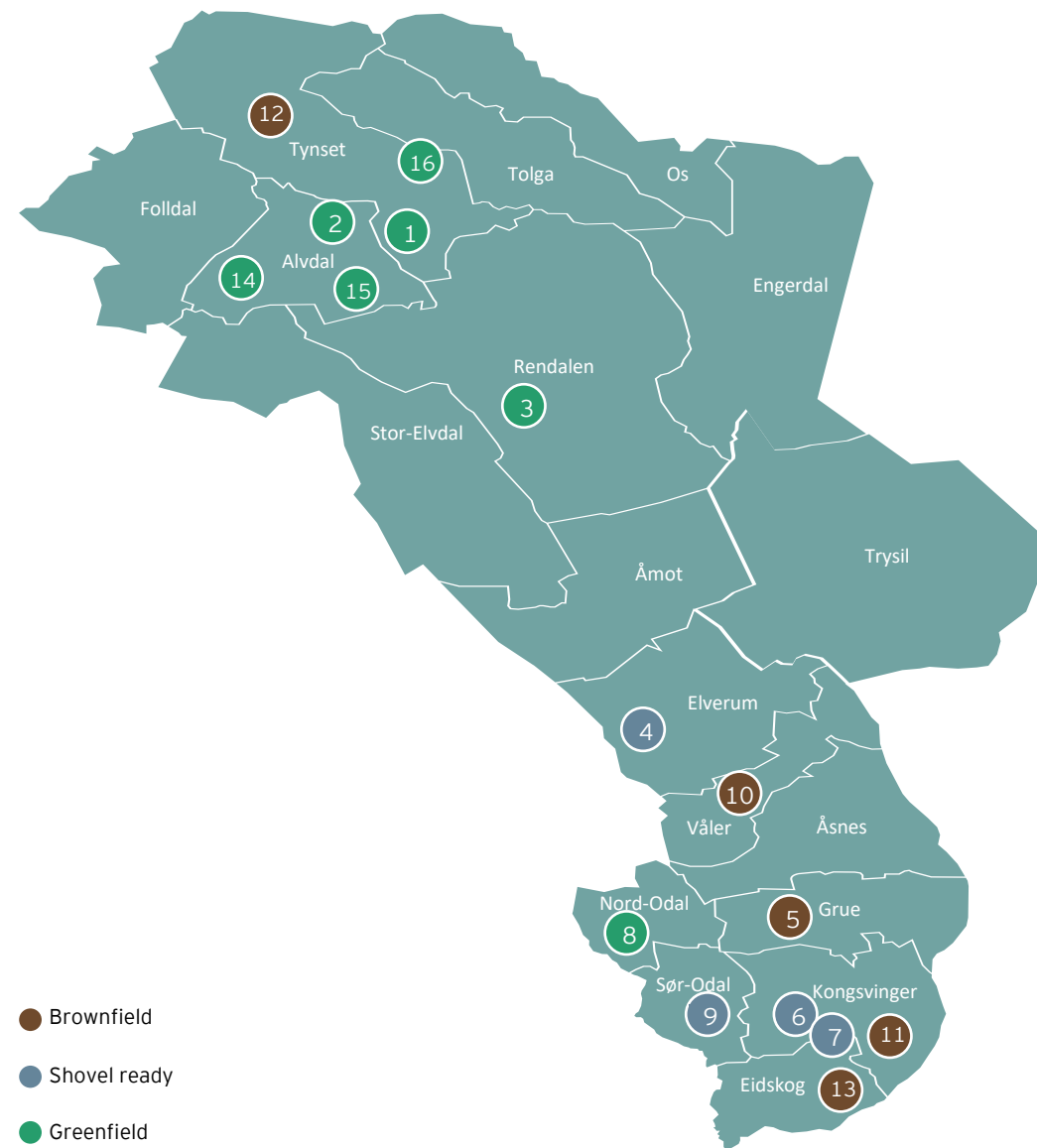
 Shovel ready: Byggeklart, inkludert nødvendige tillatelser og reguleringer

 Greenfield: Ikke byggeklart (kan mangle tillatelser og reguleringer)

Vi har identifisert følgende 16 næringsarealer med høyt potensial, hvor det foreligger masterplaner for 9 av disse

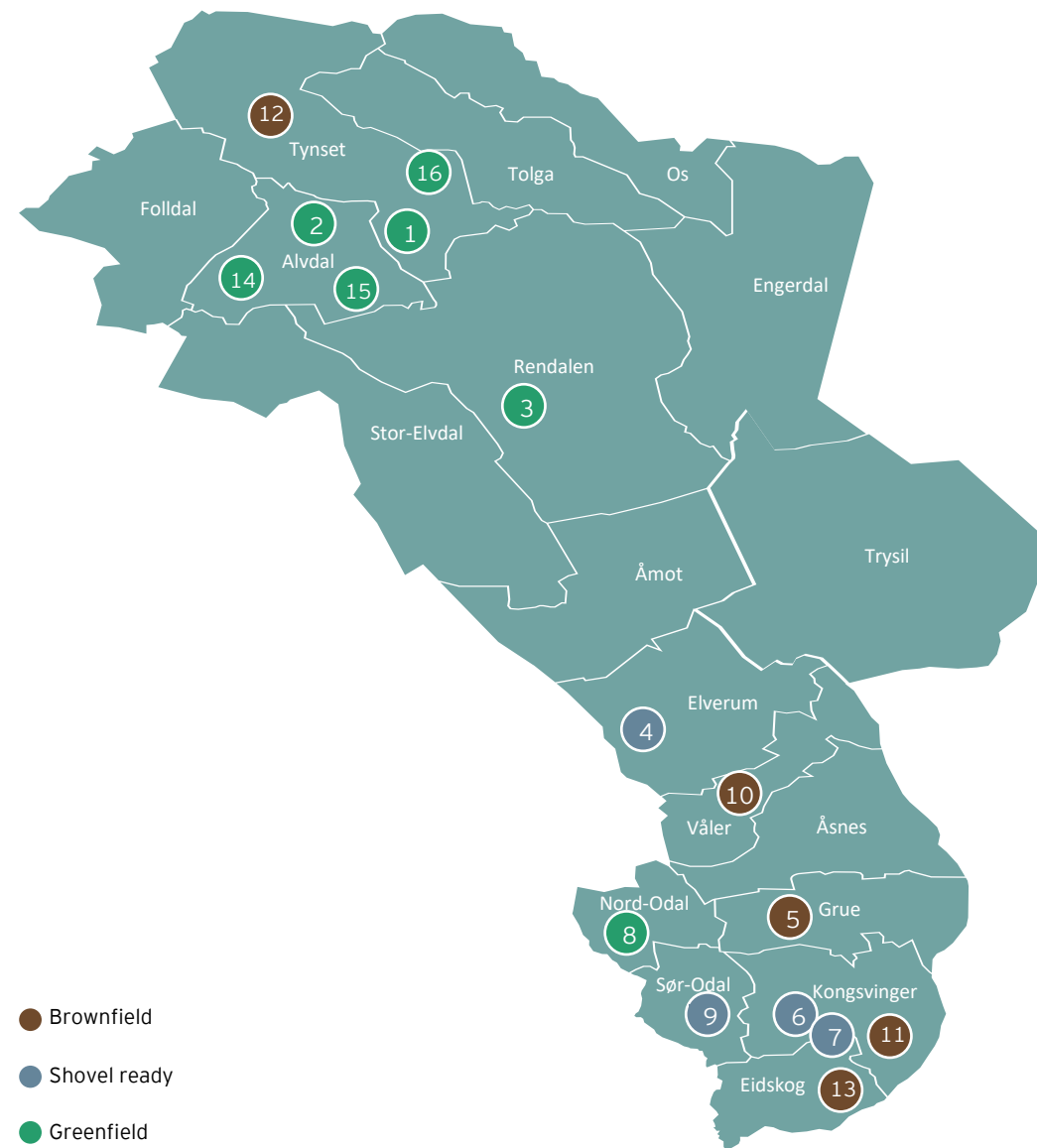
	Navn på området, kommune	Etablert en masterplan?
1	Tylldalslia, Tynset	—
2	Alvdal datasenterområde, Alvdal	—
3	Åkrestrømmen datasenterområde, Rendalen	—
4	Grundsetmoen industripark, Elverum	✓
5	Grue industripark, Grue	✓
6	Granli logistikkterminal og industriområde, Kongsvinger	✓
7	Grasmo industripark, Eidskog	✓
8	Granerud industriområde, Nord-Odal	✓
9	Slomarka industriområde, Sør-Odal	✓
10	Braskereidfoss, Våler	✓
11	SIVA næringspark, Kongsvinger	✓
12	Nord-Østerdal Miljøpark, Tynset	✓
13	Gaustadvegen næringsområde, Eidskog	—
14	Paureng-Søberg, Alvdal	—
15	Storfjellet næringspark, Alvdal	—
16	Tylldalen datasenterområde, Tynset	—

- Brownfield
- Shovel ready
- Greenfield

Næringsarealer som er ferdigregulert med tilgjengelig kraft har et konkurransefortrinn

	Navn på området, kommune	Ledig areal	Status regulering	Tilgjengelig kraft
1	Tylldalslia, Tynset	50 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 1 MW Fremtidig: 100 MW (Q4 2026)
2	Alvdal datasenterområde, Alvdal			
3	Åkrestrømmen datasenterområde, Rendalen	1 500 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 1 MW Fremtidig: 300 MW (Q4 2027)
4	Grundsetmoen industripark, Elverum	400 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 9 MW Fremtidig: 300 MW (Q2 2026)
5	Grue industripark, Grue	200 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 10 MW Fremtidig: 10 MW
6	Granli logistikkterminal og industriområde, Kongsvinger	400 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 0 MW Fremtidig: 50 MW (Q2 2025)
7	Grasmo industripark, Eidskog	420 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 1 MW Fremtidig: 50 MW (Q2 2025)
8	Granerud industriområde, Nord-Odal	450 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 0 MW Fremtidig: 40 MW (Q1 2024)
9	Slomarka industriområde, Sør-Odal	1 000 dekar	Ferdigregulert for industri	Nåværende: 40 MW Fremtidig: 40 MW (Q2 2024)
10	Braskereidfoss, Våler			
11	SIVA næringspark, Kongsvinger	150 dekar	Ferdigregulert for industri	Fremtidig: 50 MW (Q2 2025)
12	Nord-Østerdal Miljøpark, Tynset	400 dekar	Ferdigregulert for industri	
13	Gaustadvegen næringsområde, Eidskog			Fremtidig: 50 MW (Q2 2025)
14	Paureng-Søberg, Alvdal			
15	Storfjellet næringspark, Alvdal			
16	Tylldalen datasenterområde, Tynset	100 dekar	Ferdig regulert for industri	Nåværende: 1 MW Fremtidig: 100 MW (Q4 2026)

Kilde: [Invest in Norway](#)

Tylldalslia næringsområde i Tynset kommune er et regulert nytt næringsområde på 50 dekar. Tynset er regionsenteret i Nord-Østerdalen og på Tylldalslia kommunen å legge til rette for transportavhengig og arealkrevende næring. Med lokasjon i Tynset har aktører kort vei til viktige deler av både Norge og Sverige. Man dekker både nordover til Trøndelag og sørover til Oslo på et par timer med bil. I tillegg er det ikke langt til Nord-Vestlandet og Midt-Sverige. I tillegg går Rørosbanen gjennom kommunen.

I dag er det kun Hypex Bio Norge som konkret arbeider med etablering på området og de forventer å få på plass et produksjonsanlegg på området innen første halvdel av 2023. selskapet har fått millionstøtte fra næringsfondet i Tynset til etableringen av et mobilt anlegg for fremstilling av sprengstoff. Tynset er også valgt som lokasjon på grunn av eiernes tilhørighet til området og at selskapet har ått muligheter til et næringsareal som tilfredsstillt krav til produksjonsanlegg med tanke på sikkerhet og krav som stilles fra DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap).

Hypex Bio - Norge: Bærekraftig sprengstoff

I dag produseres alle sprengstoff med nitrogen. Morselskapet i Hypex Bio Sverige har utviklet et sprengstoff som er miljøvennlig og reduserer CO₂-utslippet med 90 %. Produksjonen for det norske markedet skal foregå på Tynset.

Målsetningen er å ta minimum 10-15 % av det norske markedet i løpet av 3-5 år. Hypex Bio Norge anslår en rask vekst med opptil 40-50 ansatte etter 6-8 år. Hypex Bio Norge sitt nye mobile produksjonsanlegg skal stå klart første halvdel av 2023. Anlegget har en kostnad på rundt 5,5 millioner NOK, og en permanent fabrikketablering ligger trolig noe frem i tid.

Hypex Bio Norge er med på to pilotprosjekt, hvor de kan få testet sin teknolog: Skanska (sprenging under jorden tilknyttet bygging av undersjøisk motorvei) og Verdalskalk/Franzefoss Minerals (sprenging for utvinning av kalkstein).

Fremoverlent og positiv kommune

Hypex Bio Norge trekker spesielt frem den næringsvennlige kommunen og deres oppriktig interesse i hva etablerende næringslivsaktører arbeider med.

Reetablering av vannkraftverk som grunnlag for etablering av Nord-Østerdal Miljøpark AS

Reetablering av vannkraftverket i sammenheng med etablering av solkraftverk vil kunne skape et lokalt energiclustere, som danner et godt business case for etablering av Nord-Østerdal Miljøpark, et næringsareal på 400 dekar. Prosjektet blir det første vi vet om i landet som deltar i den nye delingsordningen for strøm, inntil 1 000 kW. Ordningen settes i verk fra oktober 2023.

Siden februar 2022 har tre næringsinterreser, **Ursus Holding AS**, **PMR AS** og **Volden AS** i samarbeid hatt møter med Tynset kommune om et kjøp av hele Østerdalsporten Nord for å etablere Nord-Østerdal Miljøpark AS. Rasjonalet bak etableringen av et næringsområde ved Østerdalsporten bygger på gjenetablering av Tunna vannkraftverk som kan gi tilgang på billig, grønn energi til industriområdet. Tunna kraftstasjon ble lagt ned i 1965. Før dette hadde kraftstasjonen en ytelse på 92 kW, og leverte strøm til blant annet Tynset Elektrisk Meieri på Neby - Norges første meieri med elektrisk drift. I 1948 overtok A/L Nord Østerdal Kraftselskap kraftstasjonen og de leverte strøm til gårder på Moan frem til ca. 1965.

Tunna kraftverk er nå planlagt reetablert, med en 6 meter høy demningskrone på samme sted som kraftverket sto fram til 60-tallet, med en dam og fiskepaasje for å ivareta fiskens vandring i vassdraget.

Fakta om kraftstasjonen ved reetablering

Vil være et småskala-anlegg, men vil egne seg godt i tilknytning til et næringsområde som kan benytte både sol og vann. Effekt på 0,8 MW - tilsvarende ca. 8 ladestasjoner à 100kW. Årlig produksjon beregnes til 2-2,5 GWh.

Planer for området

- Bygge et større næringsbygg og et energiclustere, som i første rekke vil omfatte solenergi og vannkraft. Solenergi skal hentes fra solcellepaneler på et næringsbyggs takflate og fra bakkeplan.
- Området vil kunne være attraktivt for lokalt eksisterende industriselskaper som trenger mer plass, samt nye industrietablere.

Fakta om næringsarealet

400 mNOK må investeres for å tilrettelegge med infrastruktur

Nært tilknyttet Rv.3

405 dekar regulert for etablering av arealkrevende og transportavhengig næring

Barrierer og sentrale forutsetninger

Tiltrekke aktuelle partnere og investorer?

Tillatelse til å gjenetablere vannkraftverket

Grundsetmoen Næringspark som en ny industri-, transport- og logistikkhub i Innlandet

3.2

Nøkkelareal for ny utvikling

Elverum er tradisjonelt en industri- og logistikkommune, med blant annet nærings-, legemiddel- og metallindustri. I tillegg har skogressursene rundt Elverum gjort byen til et logistikkentrum, med stor trafikk av tømmer fra jernbaneterminalen til spesielt Sverige. For å understøtte Elverums posisjon som et logistikkentrum er det regulert nye 400 dekar for lager-, produksjons- eller distribusjonsanlegg på Grundsetmoen næringspark. Her er man tett på ny og forbedret riksvei 3, som er hovedveien for varetransport mellom Oslo og Trondheim. I tillegg er det kort vei til Europa gjennom Sverige. Næringsparken har allerede aktører som Orkla, Gjermundshauggruppen, Uno Marine/Goldfish, OJ Møbelsnekkeri og Solideq.

Foto: Elverumvekst.no

Planer om ekspansjon hos eksisterende bedrifter

Green Mountain har kjøpt tomt i Grundsetmoen Næringspark og Heggvin (Hamar/Løten). Selskapet ser de to tomtene i sammenheng, men vil starte med bygging av datasenteret på Heggvin, også vil etableringen på Grundsetmoen følge etter. Den 800 000 m² store tomte på Grundsetmoen skal utvikles til et colocation-datasenter. Green Mountain uttaler selv at de vil jobbe med lokale næringslivspartnere og utviklere for å finne ut hvordan de best kan utnytte blant annet spillvarmen fra anlegget til å tilrettelegge for ny og innovativ næring.

Muligheter i kombinasjon med datasenter

Muligheter knyttet til utnyttelse av spillvarme fra datasenteret er alt fra flistørking, hydroponisk drivhus, insektsproduksjon eller oppdrett for å nevne . Det er ikke fastsatt byggestartstidspunkt og det er anslått at colocation datasenter på denne størrelsen vil gi 50 - 70 årsverk.

Utnyttelse av lokal kompetanse og råvarer

Det er flere muligheter for å utnytte den lokale kompetansen innen bioøkonomi med videreforedling av regionens skogressurser. Industriell utnyttelse av tømmer og samarbeid med andre bioteknologibedrifter i området kan ha stort potensiale.

Regulert: 400 daa regulert for næringsbebyggelse. Lett byggegrunn og opparbeidet infrastruktur.

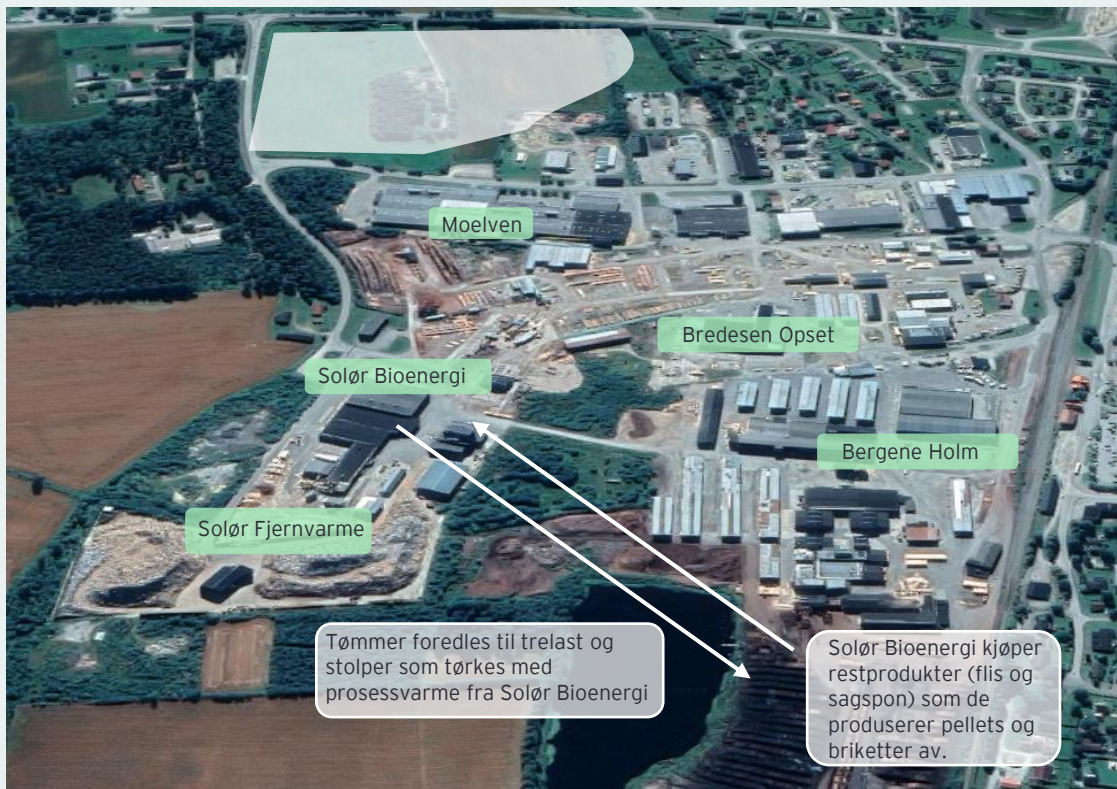
Prosessvann: Prosessvann fra Glomma eller grunnvann i umiddelbar nærhet.

Tilkoblet fjernvarme
Arbeider med løsninger for å sikre mer kraft.

Velfungerende industriell symbiose ved Grue (Kirkenær) industripark med utvidelsesmuligheter

Grue eller Kirkenær industripark ligger i Grue kommune. I industriområdet er blant annet to større bedrifter innen tremekanisk industri, Moelven og Bergene Holm AS. I tillegg finner man selskaper som Glamox som produserer lamper til et internasjonalt marked, Hunter Douglas som er verdensledende innen produksjon av egenutviklet interiør og eksteriør for solskjerming. I tillegg til bioenergiselskapet, Solør Bioenergi. Industriparken har et ledig næringsareal på ca. 200 daa regulert for industri/næring.

En eksisterende industriell symbiose

Den tremekaniske industrien, som er dominerende på industriområdet, får tømmer fra de omkringliggende skogene. Tømmeret foredles til trelast og stolper som tørkes med prosessvarme fra Solør Bioenergi, og blir til impregnerte gjerdestolper, trelast og andre bearbejdede produkter som går ut i markedet. Solør Bioenergi kjøper restprodukter i form av flis og sagspån fra treindustrien som det produserer pellets og briketter av. Fjernvarmen selges også til andre industrikunder på industrifeltet og til oppvarming av ulike offentlige og private bygg.

Solør Bioenergi tar også inn trevirke produktene som er benyttet på terrasser, jernbanespor og elektriske stolper. Dette kategoriseres som farlig avfall, men Solør Bioenergi benytter dette til å lage ny energi. I tillegg ble det i 2021 etablert en jordbærtunnel på industriområdet. Solør Bioenergi leverer varme inn til jordbærtunnelen.

Utvidelse av eksisterende industri

Utvikler, produserer og distribuerer profesjonelle belysningsløsninger for the globale markedet. Tatt hjem produksjon fra Kina og Sverige. Satser sterk på robotisering og kontinuerlig prosessoptimalisering. Selskapet ser på hjemhenting av produksjon fra flere land.

Tunnelproduksjon av jordbær

I tre svære tunneller (100 meter lange og 10 meter brede), produseres det jordbær på en mer effektiv måte enn ved tradisjonelle jordbæråkere. Sammen med en medgrunder har bonden Andreas Bakken investert 4 mill NOK i jordbærproduksjon

Jordbærproduksjon i tunnel er en sterkt økende trend også internasjonalt. En storstilt opptrapping av satsingen er alt på vei. Det planlegges totalt 25 tunneller på industriområdet.

Regulert: 200 daa regulert for næringsbebyggelse

Vann: tilkoples kommunalt anlegg for vann og kloakk

Lokal energigridd med Solør Bioenergi og fjernvarmeanlegg

Granli realisering av en internasjonal godsterminal

Sentralt iff. konkurransedyktig og bærekraftig godstransport mellom Innlandet og Europa

Prosjektet skal utvikle et jernbanebasert intermodalt logistikk-knutepunkt som betjener grensekryssende godstransporter i en forlengelse av Oslo-området og i nord-sør akse. Granli som er sentralt lokalisert innenfor en times radius for Oslo, Gardermoen vil tilby avlastende logistiktjenester med kort vei til markedet i EU og Europeiske havner/knutepunkt. Flere aktører peker på Granli, både lokale, regionale, nasjonale og svenske. F.eks. har prosjektet ACE Green som utvikler godslogistikken på Nordlandsbanen med en sterk prosessindustri (eksporterer 12-14 mrd. pr.år.) ambisjoner om å benytte Granli for godstransport som skal raskeste vei (fra Innlandet) til utlandet. Synergiene for regionalt næringsliv er flere potensielle nyetableringer, vekst i lokal transportnæring og tilgang på sirkulære varestrømmer.

Muligheter med Granli terminal

Avlastningsterminal for kapasitetsbrist i andre baneterminaler

- Alnabu (depotfunksjoner, deling av lange godstog)
- Kongsvinger (tømmer og skifte av vogner/mannskap, lokomotiv)
- Stockholmsregionen.

Serviceterminal for tjenester i banenettet

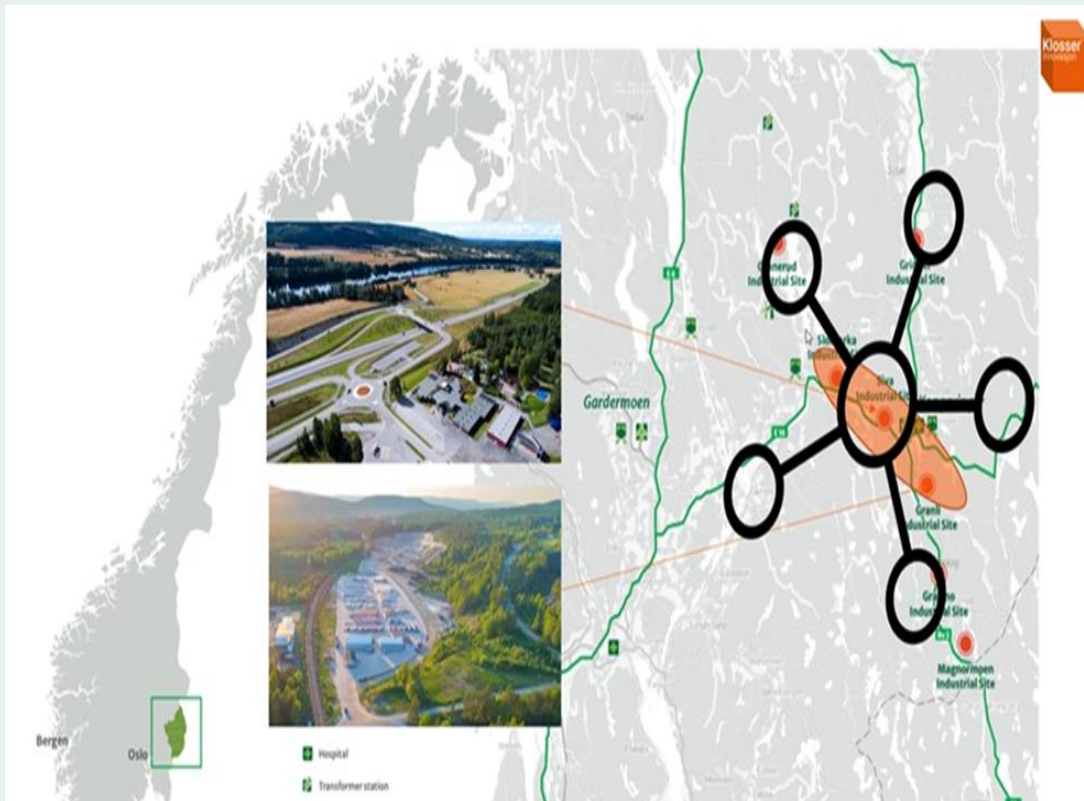

- Sammenstilling av godstog, hensetting av godstog
- Førstelinge vedlikehold av godstog
- Verkstedsfunksjoner

Terminal for omlasting av gods

- Trelast Moelven
- Byggevarer
- Stålrør og metaller
- Papir og papirruller fra svenske og finske leverandører
- Sjømat for videre transport med fly
- Pellets

Fakta

8 av 10 grensekryssende godstog passerer Granli

Effektiv tilkobling mot Gøteborg havn, Europa og Baltikum

400 dekar ledig areal

Kan kobles på fjernvarmesentral (4 km)

Mellomlagringsområde

Fremskutt lagring fra utenlandske produsenter, lagring av volumkrevende sesongvarer og store varepartier

Et produksjonsområde for nye varestrømmer eller for ny virksomhet

Unwasted er et selskap som ser på Granli som en potensiell lokasjon. Selskapet tar inn brukt papp og produserer byggemateriale til innerom. Hovedkundene deres er kjøkkenprodusenter og gulvprodusenter. Unwasted har behov for å bygge ut for å kunne levere på etterspørsel. Det meste av produksjonen deres vil være eksport og Granli med sin lokasjon som en internasjonal godsterminal vil derfor være en egnet lokasjon.

Potensiale

300-400 arbeidsplasser

500 mill NOK i årlig eksport

3 mrd. NOK i potensielle investeringer

1,2 mrd. NOK CAPEX

300 nye arbeidsplasser

+ 2 mrd. NOK omsetning

Magnor/Gaustadvegen i Eidskog kommune er et næringsareal hvor blant annet Hydro Extrusion Norway og møbelfabrikken til Vestre «The Plus» er etablert. I 2020 ble ny reguleringsplan for området vedtatt, målet med reguleringsplanen er å tilrettelegge for et fremtidsrettet næringsområde ved Magnor. Fra kommunens side påpekes at Gaustadvegen næringsområde har et geografisk fortrinn knyttet til markedsgrunnlag i Norge og Sverige. Med Hydro Extrusion og The Plus allerede lokalisert på området er det store muligheter for aktører som ønsker å bruke overskuddsenergien og bygge på den bærekraftige tankegangen til Vestre.

Hydro Extrusion med potensiale for en dobling av omsetning

Hydro er den dominerende virksomheten innenfor planområdet. Den ble etablert i 1971 og framstiller aluminiumprodukter til mange forskjellige formål på totalt 7,500 tonn årlig. Bedriften har ca. 110 ansatte.

 I tilknytning til Hydros anlegg ligger Eidskog Energi sin fjernvarmesentral. Denne produserer energi av overskuddsvarme fra Hydro som leveres tilbake i form av elektrisk kraft. Fjernvarmesentralen forsyner bare Hydro, men er åpen for betjening av andre virksomheter.

Hydro Extrusion produserer aluminiumsprofiler, med hovedvekt på ekstrudering, bearbeiding og overflatebehandling av aluminiumsprofiler til bygg-, elektronikk-, offshore- og transportmarkedet. Etterspørselen etter lavkarbon aluminiumsprodukter vil bare fortsette å øke og dette gir gode muligheter for videre vekst hos Hydro Extrusion. Selskapet har potensiale for en dobling av omsetning.

The Plus et signalbygg for hele regionen

Møbelprodusenten Vestre har på området bygget verdens mest miljøvennlige møbelfabrikk kalt The Plus. Bygget rommer i dag rundt 70 ansatte og rundt 70 % av produksjonen eksporteres til internasjonale markeder. Selskapet kjøper blant annet resirkulert aluminiumen fra nabobedriften Hydro Extrusion. Vestre håper The Plus kan ha en stor symbolsk verdi og vise at man kan konkurrere internasjonalt med fastlandsproduksjon i Norge.

Minst 55 prosent lavere utslipp sammenlignet med konvensjonell fabrikk

 88 solcellepaneler fordelt på 1 600 kvadratmeter av taket. I tillegg finnes det 17 geotermiske brønner og varmepumper som absorberer overflødig varme fra produksjonsprosessen.

 Tre og jord fjernet fra tomten er gjenbrukt i bygget.

Med The Plus ønsker Vestre å tiltrekke seg besøkende og skape en turistattraksjon og opplevelsessenter på Magnor. I tillegg til taket som allerede er åpent for publikum skal det lages en opplevelsespark og med bro over mot Magnor sentrum. Målet er å få flere selskaper til å rette oppmerksomheten mot Magnor,

Videre forretningsmuligheter for Vestre innebærer blant annet økt fokus på traceability for både treverkets reise (journey of wood) og produserte møbler. I tillegg er Vestre viktig innen ny fornybar energi, da selskapet gjennom solcellene på The Plus har mulighet til å væte en nettobidragster til det lokale strømnettet.

SIVA næringspark i Kongsvinger

Næringsområdet ble etablert på 1970-tallet og i dag er det lokalisert over 20 bedrifter i næringsparken. Disse bedriftene arbeider innenfor en rekke sektorer, som næringsmiddelproduksjon, plastblåsing, bilindustri, infrastruktur, logistikk, mekaniske fag og design. Fremtredende aktører er blant annet industribedriften Schütz, matprodusenten Salsus og fiskeforedlingsbedriften First Seafood, Spenteknikk, Norske Backer, Skantek som er sterk på automasjon og Blowtech som har høy eksportandel.. Sistnevnte ble etablert med ny fabrikk høsten 2022 og har planer om å utvide gjennom et byggetrinn nummer 2. Siva Kongsvinger har en rekke fordeler da området er tett på vei og jernbane, og det er mulig å etablere sidespor for jernbanen. I tillegg har området fjernvarmeanlegg. Det finnes per i dag flere ledige industri- og kontorbygg ved innkjøringen til SIVA og inne på industriområdet.

Regulert: ca. 150 da.
Vann: tilkoplek offentlig nett
Vei: tett på E-16

Elektrisitet og tilgjengelig bioolje
fra topp moderne
fjernvarmeanlegg på
industriområdet

Planer om ekspansjon hos eksisterende bedrifter

First Seafood har gjennomført første byggetrinn og vil ved utgangen av første hele driftsår ha doblet omsetningen til 1 milliard og ha ca 80 ansatte. De vurderer trinn 2, som krever en investering på over 25 mNOK.

Schütz er store på gjenvinning allerede i dag. Resirkulerer 600 tonn plast. De ønsker å doble mengden gjennom nytt anlegg, og rense den bedre slik at mindre går til forbrenning og kvaliteten på den rensede platen øker substansielt.

Salsus etablerte fabrikk i 2019 og har siden oppstart vært i sterk vekst. Selskapet er i seg selv en sirkulær bedrift da de blant annet benytter bein fra slakt og andre jordbruksprodukter og lager eksklusive produkter med mangedoblet verdi.

Nye planlagte etableringer

Bedriften Valunor er i ferd med å etablere seg i Siva næringspark. Selskapet har hatt en pilotfabrikk på Hønefoss, men har valgt å flytte til Kongsvinger for skalering. Selskapet har en teknologi som basert på returglass produserer glasskuler som kan benyttes som fyllmasse i betong, for å gjøre betongen lettere.

Slomarka næringspark, stort potensiale som logistikkhub for plasskrevnde industri

Slomarka er et sentralt industriområde i Kongsvingerregionen og med nærhet til ny E16 er det kort vei til store markedet i både Oslo-regionen og Sverige. Næringsområdet har betydelige utvidelsesmuligheter og grunnforholdene gjør at området har god utbyggingsøkonomi. Slomarka ble allerede i 2017 pekt ut som et satsingsområde for bilbaserte og transportkrevende næringer og industri i arealstrategien for næringsområder i Kongsvingerregionen. Slomarka har både areal ferdigregulert til industri og areal som er avsatt i kommuneplanen til industri. Totalt er det klargjort rundt 1.000 nye dekar næringsareal. Slomarka var en av de som var med i kampen om etableringen av batterifabrikken til Equinor, Panasonic og Hydro. Det ble ingen batterifabrikk, men det er flere aktuelle selskaper som har tatt kontakt og vist interesse for området de siste årene. Næringsområdet har allerede på plass vanntilkobling, strøm og fiber til etablering. Parallelt med utarbeidelse av reguleringsplan ble det gjennomført et utredningsarbeid ut fra et sett ulike utviklingsretninger (scenarier) for næringsområdet. Følgende scenario ble analysert: i) bærekraftig industriutvikling, ii) logistikk-hub, iii) stykkeis og delt, iv) kraftkrevende industriutvikling og v) svært arealkrevende virksomheter (logistikk/industri).

4 mrd. NOK
CAPEX

1 000
Nye arbeidsplasser

5 mrd. NOK
omsetning

Muligheter for området

Kravet til bærekraft vil være avgjørende uavhengig av scenario, og uavhengig av hva slags etablering man ønsker seg på området. Her trekkes det blant annet frem at selvforsynt energi for området vil kunne være et konkurransefortrinn og det er alt påbegynt et samarbeid med eksisterende bedrifter på området. NanoPow har en pilotfabrikk i Kongsvinger området, men ser til Slomarka som mulig site for en større fabrikk i forbindelse med kommersialisering. Selskapet har utviklet en råvare som brukes i batterier, og som gjør at batterier lader raskere, får økt kapasitet og varer lengre.

Områdets plassering gjør det attraktivt som en logistikkhub. Eksempelvis vil det kunne være et svært attraktivt område for etablering av sentrallagre for større aktører. Logistikk er en bransje i stor bevegelse både med hensyn til nye aktører og behov for nye bygg (84 % av aktørene ønsker nye bygg for å kunne ekspandere og automatisere).

Salg av plasskrevende varer, som for eksempel biler- og landbruksmaskiner, trelast og byggevarer, eller hagesenter, vil være potensielle attraktive aktører for det utvidede næringsområdet, i tillegg til industri-, lager og håndverksvirksomheter. Det er få næringstomter på denne størrelsen på Østlandet.

Regulert: 327 daa hvorav 120 da er ledig.
Ytterligere 1.000 daa ferdig regulert til
næringseiendom innen sommeren 2023

Vann: tilkoples kommunalt anlegg for vann
og kloakk

Arbeider med løsninger for å sikre
mer strøm.

Grasmo næringspark er et større næringsområde regulert for industrietablering. Den største aktøren på området i dag er ArbaOne, som er under stadig utvikling. Selskapet er en del av Arbaflame, som har utviklet, verifisert og patentert en produksjonsprosess hvor de tar sertifisert bioavfall, sagspon eller andre type avfallsstrømmer fra skogindustri, og gjør det om til et biobrensel med like egenskaper som kull. Produktet kalles ArbaCore og produseres på Grasmo. ArbaOne sin fabrikk på Grasmo er den første kommersielle produksjonsfasiliteten av sitt slag. Selskapet startet med en demofabrikk på Grasmo, men startet i 2020 bygging av produksjonsfabrikken som står der i dag. Denne fabrikk har en maksimal produksjonskapasitet på 70 000 t/pa. Selskapet er nå på det stadiet hvor de holder på å øke kapasiteten mot maks kapasitet.

Grasmo har ytterligere areal ferdigregulert for ny industrietablering. ArbaOne har ekspansjonsplaner og med det ferdigregulerte arealet på Grasmo, vil det være mulighet for selskapet å ekspandere på eksisterende næringstomt.

 420 dekar tilgjengelig regulert areal for ekspansjon eller nyetablering

 Arbeider med løsninger for å sikre mer strøm.

Muligheter for ArbaOne og videreutvikling av Grasmo som Bio-hub

Biobrensel

ArbaCore, som er et produkt som tar sertifisert bioavfall, sagspon eller andre typer avfallsstrømmer fra skogindustrien og gjør det til biobrensel med like egenskaper som kull. ArbaOne er i en fase hvor de gradvis trapper opp produksjonen og med fortsatt økende etterspørsel vil det kunne være behov for videre ekspansjon.

Biokjemikalier

ArbaOne satser også tungt på produksjon av verdifulle biokjemikalier som tilleggsprodukter til blant annet biodrivstoff, bioplast, proteiner og fargestoffer. Selskapet har fått forskningsstøtte fra EU for å teste og demonstrere at de kan bruke jordbruksavfall som råstoff.

Bio-Fuel (energiproduksjon)

<2MW metan og metanol produksjon som pt. brukes i egen produksjonslinje, men som alternativt kan benyttes som drivstoff til transport

ArbaX

Furfural er en kjemisk forbindelse av karbon, hydrogen og oksygen. ArbaOne har alt forhåndssolgt sin fulle kapasitet på dette til TFC. Eksempler på sluttprodukter er sement og belegg.

HMF

Materiale brukt for å bryte ned plastikk. Pågående utvikling på området. Det er blant annet høy etterspørsel etter bio-produserte plastikkflasker.

Proteiner

Utvikle proteiner til fiskeindustrien. Pågående forskningsprosjekt sammen med forskningsrådet.

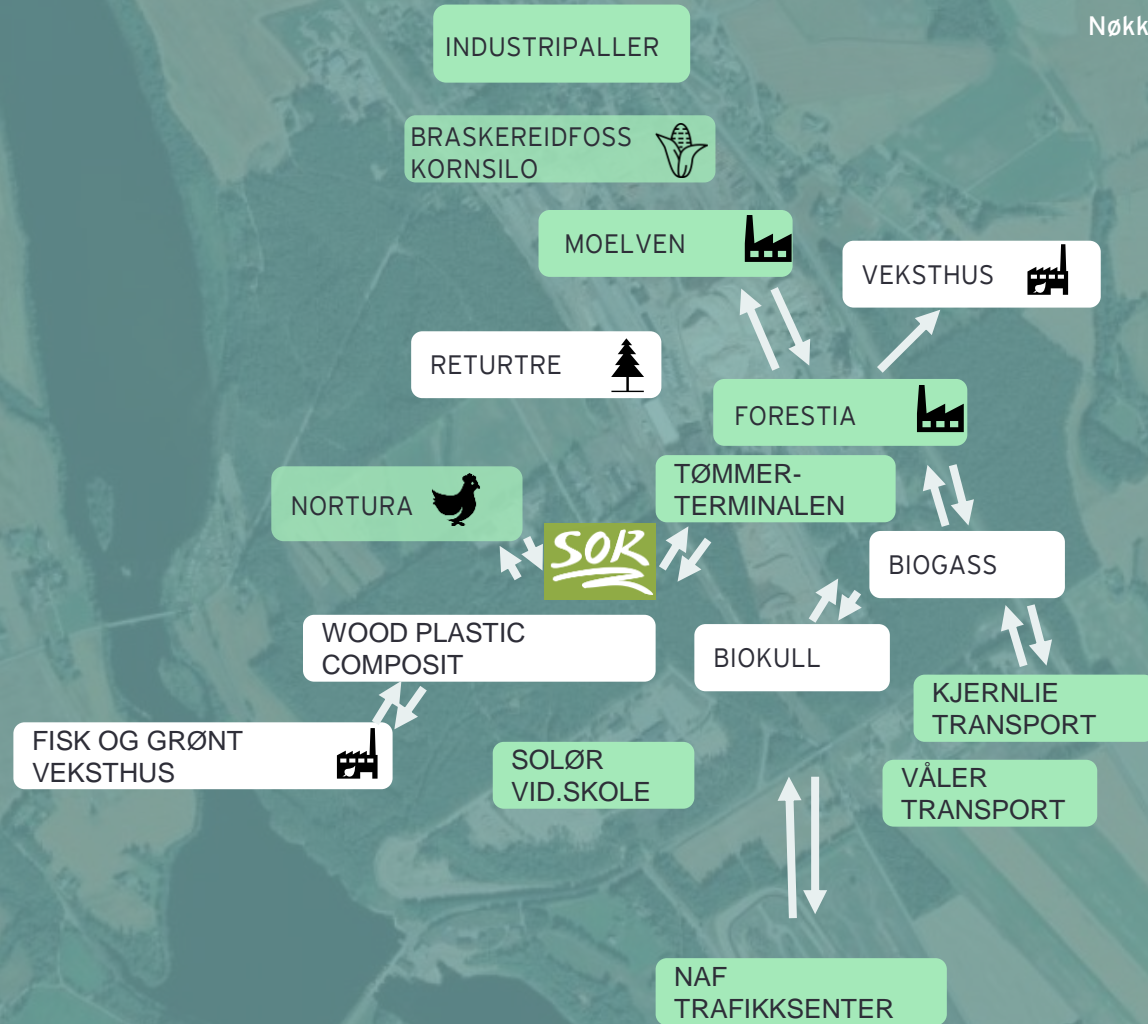
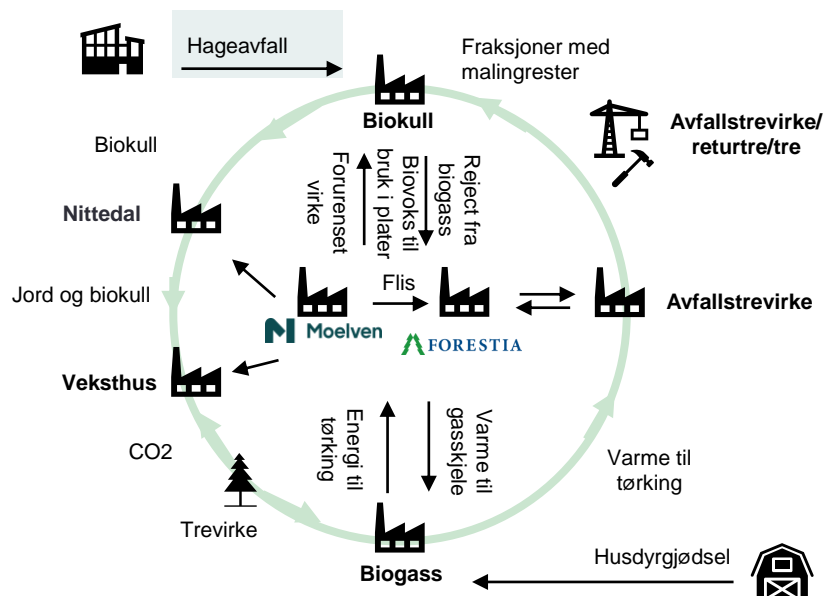
Braskereidfoss - Sirkulære Solør

Målet med prosjektet som startet i 2019 var å videreutvikle industrisymbioser på industriområdet Braskereidfoss og bidra til etablering av nye sirkulære økonomier i regionen og Innlandet.

 2 mrd. NOK omsetning i 2021

 400 årsverk i 2021

Eksisterende og nye grønne bedrifter på Braskereidfoss blir en nasjonal industrisymbiose med potensiale for mer enn 1 000 arbeidsplasser

Eksisterende selskap
Nye muligheter

AVFALLSTREVIKKE - Forestia Carbon Sink

Norges første anlegg for gjenbruk av treflis til bygningsformål. Nasjonalt senter for avfallstrevirke på Braskereidfoss. Avfallstrevirket skal renses og benyttes i sponplateproduksjon

 Investering på ca. 332 mNOK. Har mottatt støtte fra Innovasjon Norge på 80 mNOK

 1,3 millioner tonn avfallstrevirke som i dag bare blir brent til energi

 Anlegget skal produsere flis som muliggjør ombruk av (100 000 tonn)

 Ca. 100 personer

 Ca. 420 mNOK i verdiskapning på norske ressurser i Norge

BIOKULL OG KJEMIKALIER

Bygge opp bioraffeneri på Braskereidfoss, for å kunne levere både biokull, varme og potensielt CO₂.

 Opp mot 50 mNOK

 Spillvarme fra Forestia, vann fra Glomma og potensielt Co₂ fra biokull og eller biogassproduksjon

 5-15 arbeidsplasser

 Mulige partnere: ArbaOne

BIOGASS

Etablere en biogassfabrikk i Solør.
Prosjekteier: Hedmark Biogass

 Investering på 100 mNOK

 Arbeidsplasser 20 personer, direkte og indirekte

Status: det er gjennomført betydelig kartlegging av ressursgrunnlag og teknologi i forprosjekt, det arbeides med teknologileverandører og samskaping med det offentlige for realisering

VERTICAL FARMING (VEKSTHUS)

Bygge opp grøntproduksjon i veksthus og tunnel i tilknytning til tilgjengelig spillvarme fra Forestia på Braskereidfoss.

 Pilotprosjekt i tunnel: 7-10 mNOK, veksthus: 60-80 mNOK

 Pilotprosjekt på ca. 2000 kvm fra våren 2021.

 Spillvarme fra Forestia, vann fra Glomma og potensielt Co₂ fra biokull og eller biogassproduksjon

 Prosjektet forventer å kunne generere 5-7 arbeidsplasser i pilotperioden og 20-30 arbeidsplasser i veksthus.

ENERGI

 Solcell/BIPV (Building-integrated photovoltaics)

 Renseanlegg for vann med energigjenvinning

3.3 Sentrale selskaper med spennende innovasjonsprosjekter

First Seafood, første fileteringsbedriften på Østlandet

Fabrikken til First Seafood er etablert på SIVA sitt næringsområde i Kongsvinger, Laksefileteringsbedriften er et steg i retning av å hente mer av videreforedlingen av laksen tilbake til Norge. Tidligere har flere av filtreringsbedriften lagt i Polen som følge av lavere kostnader. Forretningscaset til First Seafood tyder imidlertid på at det både er lønnsomt og mer bærekraftig at denne delen av verdikjeden foregår i Norge, og da er Kongsvinger og Innlandet en fornuftig lokasjon. Nærheten til Gardemoen er sentralt for et selskap som har hele verden som marked.

Laksen hentes fra hele kyst-Norge og fraktes med vogntog til Kongsvinger. Laksen videreforedles ved anlegget og First Seafood leverer konsumpakket fersk og frosset laksefileter til Europa, Midtøsten, Asia, USA og Australia, inkludert en mindre andel til det norske markedet.

2022

Laksefileteringsfabrikken hadde produksjonsstart i september/oktober 2022

90 mNOK

Investert for å bygge fabrikken (trinn 1). Trinn 2 er beregnet til 25 mNOK

11 000 tonn

råvaremengde, kanskje 250 dager i året. Mengden fiskemat de greier å produsere, vil trolig ligge på 65 - 70 prosent av råvaremengden

Første filet ble levert i september/start oktober 2022. Potensialet ved den nye fabrikken er to trailere med fisk daglig på **rundt 11 000 tonn råvaremengde, rundt 250 dager i året**. Mengden fiskemat de greier å produsere, vil trolig ligge på 65-70 prosent av råvaremengden. En slik produksjon kan doble omsetningen fra dagens 500 millioner kroner i året når laksefileteringsfabrikken er i full operasjonell drift.

500 mNOK

omsetning 2022, med mulighet for å doble dette ved full produksjonsutnyttelse. Forventet at de kan nå full produksjonsutnyttelse i 2023 med 1 mrd. NOK omsetning

90 %

eksport av konsumpakket fersk og frosset laks. Resterende leveres til det norske markedet.

ca. 55 ansatte

i 2022. Forventer at de vil være ca. 80 ansatte ved utgangen av 2023 (gitt full produksjonsutnyttelse)

Målet er produksjon i to fulle skift. Ved full produksjon vil de kunne produsere opp mot 80 tonn hel laks til filet daglig.

Muligheter

Norge er internasjonalt ledende både mtp. kompetanse og teknologi for å håndtere produksjonsfisk

Utvikling av Granliteminal for logistikk og lagring sikrer mer bærekraftig transport av fisken ved bruk av tog, samt enda bedre kontakt med markedet

I dag leverer selskapet restprodukt til blant annet Biomega. Det er muligheter for i enda større grad utnytte restproduktet.

Barrierer og sentrale forutsetninger

Dagens strømprisnivå skaper utfordringer for et selskap som er kraftkrevende

Grunnrentebeskatningen skaper utfordringer for selskapet, spesielt mtp. forutsigbarhet I tillegg legger det press på marginene

Gode og langsiktige bilaterale avtaler med andre land er sentralt for å sikre et forutsigbart marked

Innlandsoppdrett, et nytt industrieventyr i Innlandet?

Innlandsoppdrett er et initiativ som ble satt i gang i 2014. Klosser Innovasjon har over lengre tid fremmet initiativer til innlandsoppdrett av røye. De har igangsatt en stor satsing på røyeoppdrett gjennom to prosjekter: Arctic Red som er et nasjonalt avlsprogram på Arktisk Røye, samt et eget mobiliseringsprosjekt der potensielle røyeoppdrettere veiledes gjennom Klossers inkubatorordning.

Største planlagte oppdrettsanlegget i Innlandet for oppdrett av Røye

Planen til Rendalsfisk er å etablere et stort landbasert resirkuleringsanlegg for oppdrett av Røye, med et tilknyttet foredlingsanlegg. Et anlegg på over 11 000 kvm. Rendalsfisk samarbeidet med Siva Fjellregionen Eiendom om bygging av landbasert oppdrettsanlegg av røye på Åkrestrømmen i Rendalen.

Selskapet har konsesjon og alle tillatelser for oppdrett og foredling av fisk på plass. Planen er å drive oppdrett av røye fra øyerogn til slakteklar fisk på ca. 1 kilo. Øyerognen kan blant annet kjøpes fra Arctic Red på Rena. Deretter foredler vi fisken før den sendes ut på markedene i Norge og Europa. Selskapet skal selge: hel fisk, filet og porsjonspakket. Selskapet har i dag et operativt stamfiskeanlegg med 6 000 stamfisk i Innlandet.

NØKKELFAKTA

 Investering på ca. 500 mNOK

 40-50 arbeidsplasser ved fullt utbygget anlegg

 Byggetrinn 1: 2 000 tonn
Byggetrinn 2: 4 000 tonn

 40-50 arbeidsplasser ved fullt utbygget anlegg

Kilde: Presentasjon fra Rendalsfisk

Byggestart skulle vært i juni 2022, men prosjektet er nå satt på vent. Usikre tider med, tungt investormarked som følge av usikkerhet rundt grunnrentebeskatning og høye byggekostnader er hovedårsakene til at prosjektet er satt på vent. Selskapet arbeider nå med å sikre finansiering for fortsatt drift av stamfiskeanlegget, samtidig som de er klar for å revitalisere planene for et større oppdrettsanlegg på kort sikt, dersom markedene snur.

Arctic Red - avlsprogram

Norge trenger nye vekstbransjer for å få til omstillingen fra oljeøkonomien. En viktig del av dette er oppdrett av fisk, hvor Norge er verdensledende spesielt på laks. I 2012 tok Klosser Innovasjon initiativet til å satse på oppdrett av ferskvannsfisk og valget falt på Arktisk røye - eller fjellrøye som den også kalles. Det å flytte fisken på land i lukkede anlegg, gir muligheter for næringsvirksomhet og verdiskaping for flere enn de som bor ved kysten.

Genetikk og avl er nøkkelen for å skape vekst i en oppdrettsbransje for røye. Arctic Red er et avlsprosjekt som ble startet opp i 2014 i regi av Klosser Innovasjon. Arctic Red har utspring i kompetansen som finnes i avlsmiljøet på Hamar og i næringsklynga NCE Heidner Biocluster.

I et eget oppdrettsanlegg på Rena gjennomfører Klosser et langsiktig prosjekt for å avle frem stamfisk med egenskaper som god helse, høy fôrutnyttelse/veksthastighet, senere kjønnsmodning og bedre kjøttkvalitet enn villfisk. Dette vil stimulere til vekst og bedre økonomi i røyenæringen. Avlsarbeidet og produksjon av stamfisk har nå kommet så langt at Klosser siden 2019 har levert rogn til en rekke røyeprodusenter i inn- og utland.

Arctic Red - rådgiving og arbeid for rammevilkår

I tillegg til å arbeide med avl og levering av øyerogn, sikrer Arctic Red-prosjektet rådgiving for fremtidige røyeoppdrettere og forbedrede rammevilkår for akvakultur av ferskvannsfisk. Klosser Innovasjon har et omfattende nettverk, både nasjonalt og internasjonalt, og har god kompetanse på områder som prosjektering og drift av anlegg, konsesjonssøknader og salgs- og markedskanaler.

Lover og regelverk er dårlig tilrettelagt for fiskeoppdrett på land, noe som gjør det krevende å starte som oppdretter. Klosser Innovasjon arbeider derfor tett med sektormyndigheter i et bredt innovasjonsprosjekt «Døren til realisering av Innlandsoppdrett», for å skape gode og forutsigbare rammebetingelser som sikrer bærekraftig produksjon av røye:

Arbeidspakker:

1. Innovasjon i offentlig saksbehandling og rådgiving.
2. Moderne produksjonsanlegg for røye: sammenstille kunnskap og oppnå bedre «bestillerkompetanse»
3. Grunn pilar Arctic Red: bærekraftig tilbyder av rogn
4. Tilrettelegge realisering: analyse av lokasjoner for oppdrett og verdiskapningspotensiale

Innlandsoppdrett av Røye i Brydalen i Tynset

Fått konsesjon på uttak av vann til røyeproduksjon. Børre Nilsen har på gården Nordli i Brydalen i Tynset planer om å etablere anlegg for innlandsoppdrett av røye.

Mapei skal bli verdensledende på teknologi og produkter for bærekraftig betong med null klimagassutslipp og effektiv resirkulering

Mapei er en ledende leverandør av lim, fugemasser og kjemiske produkter til byggebransjen. Målet til Mapei er å være en foretrukket aktør for støtteprodukter innenfor betongteknologi, fjellsikring, overflatebehandling og vanntetting for energiproduksjon, samferdselsprosjekter, samt krevende byggeprosjekter under og over vann - og i fjell.

1,1 mrd NOK
omsetning 2021

0,5 mrd. NOK
eksport 2021 (ca. 40 %
av omsetningen)

Leverandør til 60 %
av byggeoppdrag i Norge
med betongteknologi

Mapei er et familieeid konsern grunnlagt i Italia under ledelse av Squizi-familien med hovedkontor i Milano. Basen på Sand i Nord-Odal er hovedkontor og fabrikk for konsernet i Norden og Baltikum. Etablert i 1976 under navnet Rescon. De hadde utviklet tilsetninger til betong, og ble kjøpt av Mapei i 1999. For noen år siden bygget selskapet ut anlegget i Nord-Odal for 160 millioner kroner, og i 2019 startet produksjonen i den nye fabrikk. Mapei er et viktig selskap for Nord-Odal og totalt anslår man at de italienske eierne har investert tilnærmet 1 mrd. NOK i Nord-Odal.

Globalt står sement mellom 5-7 % av verdens CO2-utslipp. Mapei har ambisjon om å bli verdensledende på teknologi og produkter for bærekraftig betong gjennom:

Norge v/Statsminister Jonas Gahr Støre forpliktet seg i forbindelse med FN Klimatoppmøte i november 2022 at Norge skal reduseres sine klimagassutslipp med minimum 55% innen 2030. Uten kraftige reduksjoner i sektorer med høyt utslipp av CO2 er dette målet umulig å nå. Regjeringen og EU betegner sektorene med høye utslipp som «great opportunities sectors», da det gjennom nye løsninger innen disse sektorene er mulig å oppnå radikale utslippsreduksjoner. Betongproduksjon utgjør alene 7-9% av verdens klimagassutslipp, og produksjon av sement til betong er største enkeltkilde til utslipp. Selv etter den store investeringen i sementprodusenten Norcem sitt CO2-fangstanlegg vil betong være den største utslippskilden på byggeplass i Norge. Sement- og betongbransjen er derfor en bransje hvor Norge må lykkes med å redusere CO2-utslippe, og *Mapei Norden og Baltikum er en av aktørene som vil bidra til dette. Mapei skal:*

Utvikle produkter til sement- og betongindustrien som er avgjørende for å kunne produsere høykvalitets betong med over 50% redusert CO2-utslipp. Løsningen overgår alle kjente EU-standarder.

Teste ut og implementere løsninger som bidrar til at sirkulære innsatsfaktorer tas inn i verdikjeden igjen, og utvikles til produkter som bidrar til binding av karbon og som reduserer forbruket av jomfrulige materialer.

Utvikling av nye byggprodukter med null CO2-innhold som samtidig øker levetiden til norske og internasjonal infrastruktur og bygg med 10-50 år.

Prosjekt vil til sammen kunne bidra til kutt på **ca 480 000 tonn CO2**. Dette tilsvarer **ca 7,5% av den norske fastlandsindustriens pålagte utslippskutt i 2030**. Uten disse kuttene vil Norge ikke være i stand til å nå sine klimaforpliktelser.

I tillegg vil Mapei gjennom prosjektet bidra til vesentlige utslippskutt i sitt forretningsområde i Norden og Baltikum, og etter hvert også globalt ved at teknologien skaleres i hele Mapei-konsernet.

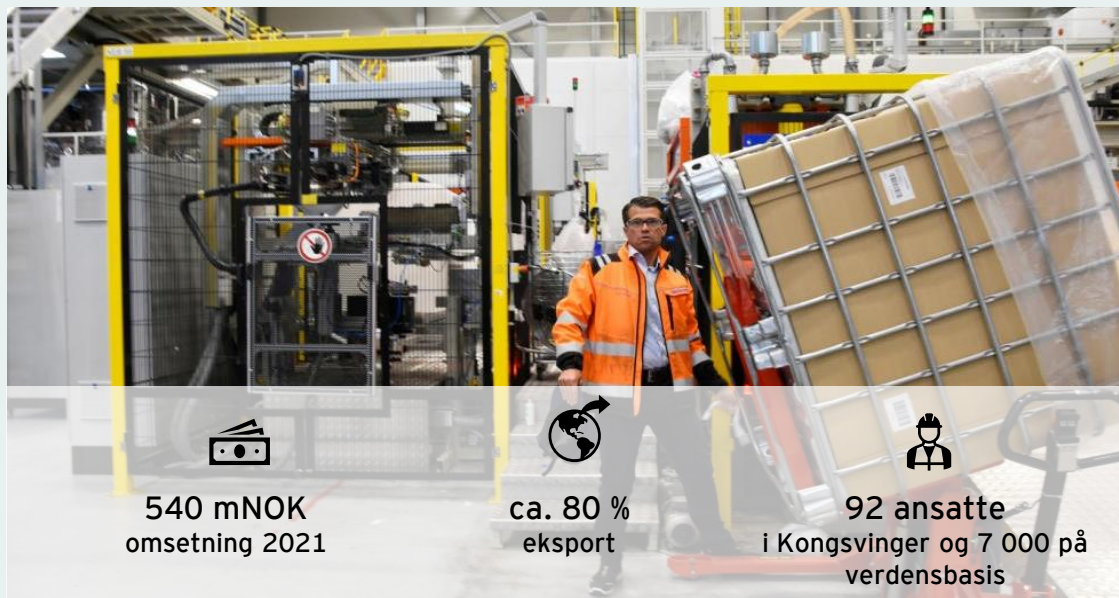
Mapei produserer sementadditiver og tilsetningsstoffer til betong. Gjennom Mapeis fremtidige løsninger vil sement- og betongprodusenter kunne produsere høykvalitets betong med 50% redusert CO2-utslipp. Dette er per i dag ikke mulig, da alternative løsninger (sement med CO2-reduert sementklinkerinnehold eller andre erstatningsmaterialer i sementen eller i betong) gjør sementen/betongen blir dårligere og treigere. Løsningen på dette er nye metoder og prosesser utviklet av Mapei sammen med industrien. Løsningene vil bidra til at Norge når sine internasjonale klimaforpliktelser.

Mapei jobber samtidig med løsninger for å utnytte betongavfall inn i verdikjeden igjen. Mapei har i løpet av de siste årene allerede utviklet produkter/systemer for omvandling av returbetong til kuler som kan resirkuleres i betong. Disse kulene kan også benyttes til tørrvask av betongbiler. Forskning viser at disse kulene også tar opp CO2. Nå ønsker Mapei å utvide satsningen knyttet til å se på utnyttelse av returbetong fra for eksempel store byggkonstruksjoner. Målet er å bidra til at utrangerte konstruksjoner, avfall og slam fra byggindustrien kan utvikles til verdifulle produkter, og som i neste omgang bidrar til reduksjon av forbruket av jomfrulige råvarer.

Satsningen vil bidra en omsetningsøkning på ca 1 milliard og til økte eksportinntekter.

Schütz Nordic et industrieventyr på Kongsvinger med eksporter på rundt 80 prosent av det de produserer

Plastcontainerfabrikken i Kongsvinger kan kalles et industrieventyr. Fra en beskjeden start i 1997, med en årsomsetning på drøyt 15 millioner kroner, var bedriftens driftsinntekter i 2021 på 540 millioner kroner. Det er forventet en kraftig økning i 2022 grunnet høye råvarepriser. Kongsvinger-bedriften eies 100 prosent av den tyske giganten Schütz GmbH & Co. KgaA, som er verdensledende og global produsent av industriemballasje med rundt 35 fabrikker.

540 mNOK
omsetning 2021

ca. 80 %
eksport

92 ansatte
i Kongsvinger og 7 000 på
verdensbasis

Schütz Nordic AS produserer og selger nye og rekondisjonerte 1000 liters pallecontainere til industrien. Slike plastcontainere blir særlig brukt til lagring av medisiner, næringsmidler, olje- og malingsprodukter. Rundt 80 % av produksjonen går til eksport, og Sverige er det største markedet. Antall ansatte har økt i takt med økt produksjon, salg og lønnsomhet. Maskinene og ansatte i fabrikken på SIVA jobber døgnet rundt for å tilfredsstille den store etterspørselen.

Selskapet har tre hovedsegmenter

Industrial services

Packaging system
(kjøper fra Industrial
services)

Energy system
(i dag bare 3 % av
omsetningen)

Siden 2000 har bedriften også investert flere hundre millioner kroner i sitt **anlegg på SIVA**. I 2022 fikk de blant annet i gang Messonin-anlegget som gjør at de kan produsere to 1 000 liters containere i minuttet. I tillegg til dette har de et mindre anlegg for gjenvinning av plastcontainere. Schütz har nå planer om å bygge et større gjenvinningsanlegg.

Etablering av et større gjenvinningsanlegg

Investeringskostnaden er beregnet til ca. 140 mNOK. Schütz har søkt Innovasjon Norge om støtte på 10 mNOK. Bygging av et større gjenvinningsanlegg vil ha flere økonomiske og miljømessige besparelser:

65 000 tonn mindre
Co2 utslipp sammenlignet med å
produsere helt nye containere

68 %
andel resirkulert i plastikk

Høye strømpriser er den største barrieren for videre utvikling

Selskapet kom akkurat utenfor støtteordningen for strømstøtte. De høye og uforutsigbare strømprisene kan medføre at selskapet mister store kontrakter, da de ikke kan beregne en fastpris på sine leveranser. I praksis medfører dette at Schütz sine priser kan variere med 10 % i måneden/kvartalet avhengig av strømprisnivået. Konsekvensen vil være internasjonale kunder vil finne andre leverandører som i større grad kan gi fastpris.

Glommen Mjøsen Skog jobber med grønn verdiskapning i skogen hver dag

Glommen Mjøsen Skog er et skogeierandelslag som eies av over 7 000 skogeiere. Deres virksomhet omhandler tømmeromsetning, skogtjenester, skogbruksplan, næringspolitikk, rådgivning og eierskap i skogindustrien (største eier i Moelven Industrier ASA). Glommen Mjøsen Skogs største kontorer ligger i Elverum og Lillehammer.

Glommen Mjøsen Skog har visjon om å være ledende på å skape verdier i skogen. Dette gjennom blant annet å være ledende i næringen på innovasjon og å ta i bruk ny kunnskap og teknologi. Selskapet har en strategi som innebærer at de har aktive investeringer i industri hvor fokuset er å øke etterspørselen etter råstoff fra skogen og mer ansvarlig bruk av råstoff fra skogen.

Glommen Mjøsen Skog satser på digitalisering og effektivisering gjennom blant annet «Smart Forest» som er et prosjekt som varer til 2028 hvor en ser på automatisk plassering av driftsveier, smartplanter og droner. Dette muliggjør spesifikk planting etter forholdene.

Døtre og slektninger

Alvdal Skurlag AS

Produsent av trevirke av gran og furu til utvendig bruk

Glommen Technology AS

Ny fabrikk skal lage fôr av tømmerstokken. Bedriften har patentert en metode for å ekstrahere sukkerstoffer fra tremasse, som kan brukes til blant annet dyrefôr gjennom prosessering av sukkerstoff til protein. Proteinet kan ha stor nytte for havbruksnæringen som en bestanddel i fiskefôr. Norsk Skogsmelasse AS skal eie og drive fabrikk, som skal bygges inntil Fiskå Møllens Kraftfôrfabrikk på Fiskå, i Rogaland.

Obio AS

Glommen Mjøsen Skog og Eidsiva Bioenergi gikk sammen om å satse sterkere på biokull i Innlandet. Obio AS har siden januar 2021 produsert biokull og varme i Norges første kommersielle pyrolyseanlegg. Obio har opparbeidet betydelig kompetanse på produksjon -og bruk av biokull. Obio - kull er Europas reneste biokull med mange spennende bruksegenskaper.

2,5 mrd NOK
årlig omsetning

130 ansatte

+ 20 % produksjonsevne
innen 2050

Glommen Mjøsen Skog er mellomleddet mellom skogeiere og industrien

11 millioner
dekar skog

7 100 skogeiere

30 % av norsk
tømmeromsetning

Flere spennende selskaper innen treforedling

2,2 mrd. NOK omsetning 2021 for konsernet

450 ansatte 2021 for konsernet

1.100.000 kubikkmeter med tømmer fra norske skoger

25.000 trailere med tømmer til deres sagbruk årlig

Bergene Holm produserer og leverer trelast til de største byggevarekjedene i Norge og til industrikunder i inn- og utland. Selskapet er Norges nest største selskap innen tre-foredling, og står for omtrent 25 prosent av landets trelast-produksjon. Selskapet har sagbruk og høvleri flere steder i Norge. I Kongsvingerregionen har selskapet tre fabrikker og Kirkenær (Grue), Brandval (Kongsvinger) og Sør-Odal.

Avdelingen på Kirkenær sager rundt 200 000 m³ furutømmer pr år, som tilsvarer ca. 1,1 millioner tømmerstokker. Fabrikken leverer skurlast til selskapet høvlerier og andre industribedrifter i Norge, samt til eksportmarkedet. I tillegg leverer avdelingen på Kirkenær bark til biobrensel og hage/anlegg, celluloseflis til kunder innen biomasse, papir- og sponindustri, og sagspon til kunder innen biobrensel, pellets og sponplater. Bergene Holm har blant annet investert i ny råsortering ved fabrikken i Kirkenær. Ved fabrikken på Skarnes i Sør-Odal investerte selskapet i et nytt helautomatisk impregneringslagg i 2022. I tillegg til installasjon av kamerasystem for sortering. Samlet er investeringskostnaden på rundt 60 mill. NOK. Selskapet er med i flere utviklingsprosjekt.

13,2 mill. NOK omsetning 2021

14 ansatte (2022) økt fra 4 i løpet av siste året

Store salgs- og ordreserver, nesten alt i det svenske markedet

3-Visjon på Drevsjø i Engerdal kommune kombinerer gamle byggeteknikker i tre med innovativ industri. 3-visjons unike konstruksjon er utviklet fra lafteteknikken, med fokus på å reduserer bruken av plast i konvensjonell bygging. Innovasjonen har skapt tette og fleksible veggelementer for alle typer trehuskonstruksjoner.

3-Visjon har de siste årene hatt god vekst, som spesielt er drevet av sterk etterspørsel fra det svenske markedet. Blant annet har selskapet inngått en avtale med Indre Mountain Lodges om levering av 50 hus. Utfordringen for det raskt voksende selskapet er tilgang på arbeidskraft. 3-Visjon har ordre nok til å utvide staben med 8-10 ansatte, men klarer ikke få inn nok til å starte et ekstra skift. En mulighet for 3-Visjon er knyttet til Statskog, som eier store skogområder ved siden av 3-Visjon. Gjennom fellesskapet kan produksjonen skaleres opp til å bli ledende innen klimasmart produksjon i Skandinavia.

373nmNOK omsetning 2021

103 ansatte

10-12 vogntog med varer hver dag

Nytt høveanlegg til 100 mill

Alvdal Skurlag AS er en av landets største produsenter av prosjektleveranse av byggevare til utvendig bruk. Glommen Mjøsen Skog har en eierandel på 37,1 % i Alvdal Skurlag. Bedriften kjører skurlasten fra Sverige og gjør videreforedlingen i Norge.

Alvdal Skurlag har tatt en sentral posisjon som produsent av eksteriør-tre, med hovedfokus på Royal-impregnerte produkter. Med et av Europas mest moderne anlegg sender bedriften ut 10-12 vogntog med varer daglig. Set største markedet er Norge og Finland, mens eksporterer til andre områder i Europa. Fremover ser Alvdal Skurlag muligheter innen teknologiutvikling og automatisering for å øke konkurransedyktigheten. I tillegg er det et økt fokus på bærekraftig bruk av skogen med kvalitetsprodukter i tre med lenger levetid som passer godt med strategien til Alvdal Skurlag.

77,3 mill. NOK omsetning 2021

29 ansatte

Totalt inkludert datterselskaper

Produsert takstoler siden 1976 som er foretrukket over hele Østlandet

Opplevd stor vekst innen precut-segmentet

Bredesen Opset leverer smarte løsninger til bygge-prosesser og hovedproduktene er takstoler, precut, element og bjelkelag.

Bedriften på Kirkenær startet med precut i 2014 og med produksjon av veggelementer i 2019. Precut innebærer å kappe og tilpasse stenderverk. Veggelementene fra Bredesen blir som et byggesett, som gjør det både enklere og raskere å bygge hus, i tillegg til mer kostnadseffektiv. Alle delene leveres da på samme lastebil og heises på plass, slik at snekker raskt kan arbeide i et tett hus. I 2018 ble datterselskapet Bredesen Opset Prefab AS etablert. Selskapet har de siste årene investert ni millioner kroner i nytt utstyr. Sist ut er en helt ny kappemaskin. Der det tidligere var en flaskehals i produksjonen går det nå for fullt med gammel og ny kapplinj.

To sterke industri- og innovasjonsaktører i regionen

Norse Biotech – treavfall til høyverdiprodukter

Satser på et nytt marked innen bioteknologi gjennom fremstilling av stoff fra bjørkenever, som kan brukes i medisin, kosmetikk og klesproduksjon.

Mål om fullskala produksjon i Innlandet og Sverige

Samarbeider med ledende aktører i USA, Italia og Skandinavia

Store eksportmuligheter og allerede solgt til kunde i Frankrike

Norse Biotech vil bygge ledende bio-raffineri

Norse Biotech har som mål å starte fabrikkproduksjon av stoffet betulin fra bjørkenever i Elverum i løpet av 2023. Fokuset er å utvikle, produsere og selge verdifulle produkter basert på biomasse fra Skandinavia, i det som kalles «high value - low volume»-segmentet. Det er i dag betydelig avfall som brennes, men som kan utnyttes videre.

Selskapet samarbeider med ledende aktører fra blant annet USA, Italia og Skandinavia. Ambisjonen er å etablere et grønt og bærekraftig bio-raffineri med verdensledende teknologi. Norse Biotech samarbeider med et nettverk av forskere og større bedrifter hvor de har fått tilgang til patenter for å bygge en mer effektiv og strømlinjeformet metode for å ta ut betulinen. Videre skal Norse Biotech på en god måte integreres i verdikjeden for biomasse, både innen skog- og landbruk.

Prisene på produktene som Norse Biotech satser på kan sammenlignes med prisene på edelmetaller, og betulin fra bjørkenever først ute. Markedet søker etter leverandører fra andre land og ved å industrialisere opp får selskapet en stor fordel. Norse Biotech arbeider med å utvikle en verdensledende prosesseteknologi som gir unike muligheter på industriell skala. I dag brukes stoffet i farmasøytisk forskning blant annet for medisiner mot hiv, diabetes 2 og kreftmedisin.

I 2022 gjorde Norse Biotech sitt første salg, til en kunde i Frankrike som skal bruke stoffet til å forske på materialteknologi for klær.

Når gjennombruddet kommer skal Norse Biotech være en trygg, stabil og god leverandør for sine kunder. I 2023 er selskapet over i en ny fase hvor de skal industrialisere prosessene samtidig som betydelige deler av forskningsarbeidet fortsatt gjenstår.

80	110	160
land (eksport)	ansatte	mNOK omsetning
		2022 og forventet
		230 mill i 2023

Curida bidrar til å bygge norsk helseindustri = eksportinntekter + arbeidsplasser.

Gjennom produksjons-anlegg for legemidler i Norge, sikrer vi at ikke bare utvikling, men også produksjon kan foregå i Norge

I tillegg er det sentralt med tanke på beredskap, for å redusere egen sårbarhet

Curida ble etablert som et selskap i 2015. Fabrikkene i Elverum og Ås, produserer og eksporterer legemidler til mer enn 80 land. Den norske legemiddelprodusenten Curida fortsetter veksten. Høsten 2019 hadde Curida sikret seg tre avtaler om utvikling og produksjon av legemidler til en verdi av 800 millioner kroner. Produksjon til de tre store kontraktene startet i løpet av 2020 og trappes opp helt frem til 2024. Selskapet kjøpte høsten 2022 selskapet Diatec og tar med det steget inn i biologisk produksjon. Diatec er gjennom sin produksjon av biologiske produkter i den delen av kontraktsproduksjonsmarkedet som vokser raskest.

Muligheter fremover

Nytt produksjonsanlegg for vann og nye energiløsninger:

Selskapet vil ha behov for et nytt produksjonsanlegg for rensing av vann, inkludert finne nye energiløsninger, da de må fase ut den fossile energikilden (olje) som de benytter i dag. Selskapets produksjon gir også mye spillvarme, som er en utnyttet ressurs.

Økt etterspørsel etter eget beredskapslager:

Krig i Europa og erfaringer fra Covid-19 pandemien har gitt et større fokus på hvordan myndigheter må sikre nødvendige legemidler ved endringer og sjokk. Over tid har Norge gjort seg avhengighet av produksjon i Asia. Det er viktig at norske beredskapslagre i størst mulig grad blir fylt med norskproduserte legemidler. Slike høyverdiprodukter produsert i Norge gir tryggere forsyning av livsviktige medisiner, utvikling av ledende kompetanse, flere arbeidsplasser og større skatteinntekter. Samtidig er det også en etterspørsel etter Europa etter legemidler i umiddelbar nærhet, og Curida ligger godt an til å fortsette sin enorme vekst både i og utenfor Norge. Smart husdyrhold gir mer bærekraftig produksjon av verdens viktigste vare - maten vi spiser.

Utnytter ny teknologi til å løse sentrale problemer i primærnæringen

- 10 ansatte
- 22 mNOK omsetning (2021)
- 50 000 antall bjeller i aktiv bruk
- Nær 20 millioner meldinger mottatt
- Arbeider globalt med å sikre et bærekraftig landbruk med god dyrevelferd

Muligheter fremover

I en verden med stadig større krav knyttet til sporbarhet og kontroll på verdikjeder har FindMy store muligheter og arbeider med en rekke satsingsområder innen andre dyrearter, mennesker, båter og andre verdier. Innen maritim satser FindMy på garn og fritidsbåter. Blant annet er drivgarn en utfordring globalt, hvor «spøkelsesgarn» driver av gårde og fanger en rekke arter som dør av sult. Spøringsmodellen er også videreutviklet til å fungere med både mobilnett og satellitt, som sikrer en billigere og tryggere løsning. I tillegg arbeider bedriften også med oppdagelse av sykdom og varslinger knyttet til stress og stillestående dyr, samt datainnsamling for å sikre god bestandsdynamikk og optimalt tidspunkt for avlving. utfordringer for FindMy er knyttet til kapitaltilgang og sikring av cash-flow. Markedet har høy risiko og fravær av tilstrekkelige rammebetingelser.

FindMy- Elektronisk sporing av dyr, mennesker og gjenstander

Findmy produserer utstyr for elektronisk sporing av dyr, mennesker og gjenstander. Selskapet er en del av NCE Heidner Biocluster. Sporingen er satellittbasert og derfor ikke avhengig av mobildekning. Gründerne er norske sauebønder som kjenner til utfordringene med sauehold i karrige landskap. E-bjellen benytter seg av en GPS for å hente posisjonen til dyret og er ofte en lønnsom investering da det gir mindre tap av sau og reduserer antall timer på saueleting. Alle E-bjeller kan settes opp med egendefinerte meldingsplaner som bestemmer hvor mange ganger man ønsker å vite hvor dyret er i løpet av en dag. FindMy sine unike tjenester innen agritech deltar blant annet også i et pilotprosjekt i Kenya. Området er en stor kvegfarm som også er viltreservat og vet hjelp av E-bjellene til FindMy jobber prosjektet med satellittovervåking av storfe for optimalisert utnyttelse av utmarksbeite, dokumentasjon av dyrevelferd og et styrket ressursgrunnlag for at viltbestand skal sameksistere med husdyrene. Arbeidet er viktig da økt landområder krever systematisk og bærekraftig utnyttelse av beiteområder.

101 mill NOK omsetning 2021 **40 %** eksport **65** ansatte

 Internasjonalt ledende utvikler og produsent av øremerker for husdyr.

 Over en tiårsperiode har virksomheten doblet omsetningen og mer enn halvert leveringstiden, alt innenfor samme antall årsverk

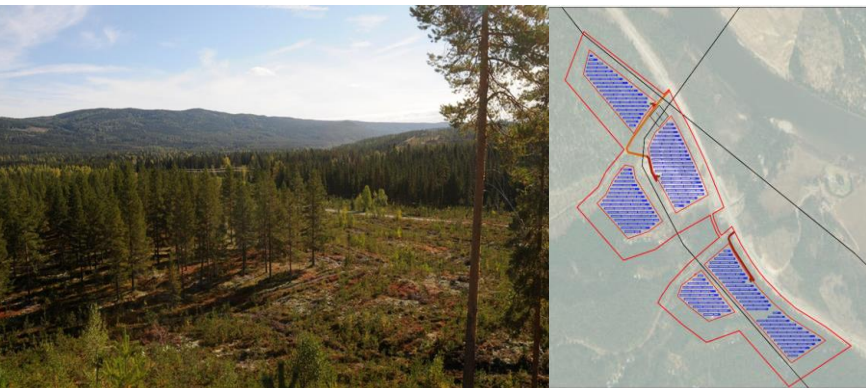
Muligheter fremover

OS ID har betydelige muligheter fremover og har et mål om 1 milliard dyr i skyen. Dette muliggjør å levere produkter og tjenester som er helintegrert med hele verdikjeden. OS ID kjører allerede et pilotprosjekt hvor de kan knytte vevsprøver med øremerking.

Det er også stadig økt fokus på sporbarhet og OS ID samler data fra mer enn 6 millioner storfe globalt. Denne dataen kan benyttes til unik innsikt og med Environment Product Declaration (EPD) er det forventet at kunder vil etterspørre dokumentasjon på miljøavtrykk gjennom verdikjeden. Dermed vil selskaper som kan dette ha et konkurransefortrinn. Videre gir smart husdyrhold en mer bærekraftig produksjon av verdens matvarer.

OS ID er en internasjonal teknologibedrift som utvikler, produserer og selger produkter, løsninger og tjenester innenfor identifikasjon, monitorering og DNA-prøvetaking av dyr. På hovedanlegget i Os i Østerdalen utvikles og produseres visuelle og elektroniske øremerker for husdyr. Bedriften har kjernekompetanse innen automatisert plaststøping og pregning samt kundetilpasset produksjon. OS ID har gjennom langsiktige utviklingsarbeid etablert en uavbrutt digital kjede fra ordremottak til leveranse som sikrer skreddersyde produkter med høy kvalitet og kort leveringstid. OS ID er en del av MSD Animal Health Intelligence, verdens ledende selskap innen dyrehelse, merking og aktivitetsmåling. Dette sikrer virksomheten tilgang på kapital og nettverk. Over en tiårsperiode har OS ID doblet omsetningen og mer enn halvert leveringstiden, alt innenfor samme antall årsverk. Innenfor det skandinaviske markedet skal hver merkeleveranse ikke bare skreddersys til hver husdyreier med produsentnummer, men også til hvert enkelt dyr, med individnummer.

Satsing på solenergi i Kongsvinger og Østerdalen

Norges første og største solkraftverk - Stor-Elvdal

NVE har gitt konsesjon til det første solkraftanlegget i Norge (2022). Furuseth solkraftverk skal bygges i Stor-Elvdal kommune i Innlandet. Bak planene i Stor-Elvdal står Solgrid, et selskap som blant annet er eid av Akserhus Energi og Østfold energi. Anlegget skal bestå av tosidige solceller som også utnytter sollys som reflekteres fra bakken.

- Anlegget er på 7 megawatt, kan gi ca. 6,4 gigawattimer kraft i året
- Konsesjon til å dekke ca. 320 husstanders årsforbruk
- Byggestart i 2023?

Solpark Alvdal

Nord Østerdal Kraftlag (NØK) har levert konsesjonssøknad til NVE (sommeren 2022). NØK vil bygge solpark i Alvdal. Solparken er planlagt vest for Måna, opp mot Sten. Dette er et område som man tidligere har funne ut ikke er spesielt egnet som dyrket mark. Beliggenheten rett mot sør og passe bratt, gjør området godt egnet for solenergiproduksjon. Snøen kan reflektere opp til 90 prosent av solinnstrålingen.

- Sette opp 6 400 solcellepaneler med produksjonsmål på 3 332 Megawattimer per år
- Dekke ca. 200 husstanders årsforbruk
- Investeringsbeslutning Q1 2023, og oppsett av anlegg i løpet av sommeren 2023 (gitt godkjenninger)

Energipluss

Et av Norges ledende selskaper innen solenergi. Regionen er i forkant ift solenergi, og har flere bedrifter som leverer solenergiløsninger. EnergiPluss har posisjonert seg som en av de ledende profesjonelle aktørene innen prosjektering, levering, montering og drift av solcelleanlegg i Norge, regner med å passere 100 millioner i omsetning innen 2025. Hovedfokus er næringskunder.

- Mål om å passere 100 mNOK i omsetning innen 2025
- Skreddersyr solcelleanlegg til alle behov
- Hovedfokus fremover er næringskunder

Solskifer AS (tidligere BIPV PRODUCTION OF NORWAY AS)

Norges første BIP modulfabrikk for bygningsintegret solcellepaneler for tak og vegg. Solcellepaneler kan monteres på bygningen, såkalt Building Applied Photovoltaics (BAPV). Eller de kan erstatte annen kledning eller takteknig, såkalt Building Integrated Photovoltaics (BIPV). Bygnings-integrerte solceller produserer strøm og har samtidig funksjon og egenskaper som det bygningsmaterialet eller den bygningskomponenten de erstatter.

- Investerer i nøkkelpersonell og forbedrer logistikken
- Ny robotisert maskinlinje 02/23 med kapasitet på 200 paneler/dag
- Innen 2023 regner selskapet med å sysselsette 6-8

Solenergi Norge AS

Solenergi Norge AS leverer komplette, driftssikre og lønnsomme solcelleanlegg for landbruk, næring og industri. Det har generelt vært en kraftig økning i etterspørselen etter solcellepanel på bygg, spesielt ble 2022 et godt år. Selskapet har den siste tiden opplevd enorm etterspørselspågang fra hele landet.

- 11 ansatte (2023)
- Betydelig etterspørsel fra bønder som bruker solenergi til fjøs og driftsbygg
- Investeringer i solanlegg er både grønt og lønnsomt

Tynset som hovedlokasjon for leveranse og installasjon av ILS- instrumentlandingsystem og et fremtidig kurscenter for sine internasjonale kunder

6 ansatte (i Norge) og i 2021 hadde bedriften en omsetning på nær 12 mill. NOK

I 2022 bistod AviNeering med implementering av systemer ved 18 flyplasser i Afrika

Februar og mars 2023 har bedriften oppgradert landingsystemet ved Hamar internasjonale flyplass i Qatar

AviNeering leverer og installerer ILS- instrumentlandingsystem for flyplasser. Eneste systemet i verden som gjør at fly kan lande i svært dårlig sikt. Selskapet som spesialiserte seg på flynavigasjonssystemer (NavAids). De utfører tjenester som installasjon, kommisjonering, kalibrering og sertifisering av personell som skal vedlikeholde dette.

Lokalt samarbeid - Anleggsrep, AviNeering og Energipluss

AviNeering og Anleggsrep startet i samarbeid utvikling av en mekanisk flynavigasjon i 2013. Første leveranse var til Mauritania i 2015. Samarbeidet mellom bedriftene, med kompetanse på hvert sitt felt, har skapt et produkt som har vist seg å være konkurransedyktig på et internasjonalt marked.

Samarbeidet har de siste årene utviklet seg og nå er Energipluss også med å levere antennesystemer. Leverer to helt off-grid anlegg i 2023 til Guinea i Afrika - her leverer EnergiPluss solcellene som skal leveres med anlegget. Dette vil være et selvforsynt energiprojekt med solcelle. Konseptet lages lokalt, monteres og settes sammen igjen på flyplass i utlandet.

Planlegger øvingsanlegg og kurscenter på Tynset

Det forventes strengere krav til kvalifisering og sertifisering av personell som skal drive med installasjon og kalibrering av ILS-system fra 2025. I dag tilbyr selskapet sertifiseringskurs og resertifiseringskurs fra «klasserom». Ønsket fra AviNeering og fra kundene er at selskapet kan tilby dette i Østerdalen hvor det også kan settes opp et komplett anlegg som kan benyttes for øving. Selskapet eier en gård litt nord-øst for Tynset hvor man ser på muligheten for å sette opp et øvingsanlegg og kurscenter. Selskapet har fått kontrakt med 14 flyplasser i Afrika, dette er en stor kontrakt. Personellet på disse flyplassene må kurses i systemet, og dette ønsker man at aktørene kan gjøre ved et nytt øving- og kurscenter på Tynset.

Fordel med kurssted på Tynset

God plass og åpent landskap som også gjør dronetesting mer realistisk

Lite flytrafikk, kan de tilby fullskala anlegg i ukontrollert luftrom som gjør at de står mye friere til testing og prøving av utstyret ved kursing

Konstnadseffektivt

Et av veldig få steder man kjan trenge på NavAid

Kurslokalene som det søkes støtte til er i hovedsak et klasserom og et verksted for praktisk trening. I et planlagt bygg på til sammen 470 kvadratmeter kan det gjøres øvelser og demonstrasjoner på blant annet antennesystemer og droner. Det er estimert ca. 3,9 millioner kroner i investering for å bygge senteret. Selskapet venter nå på blant annet godkjenning fra kommunen for å sette i gang arbeidet.

Ved etablering av kurssted vil man kunne få økte inntekter gjennom utleie av fasiliteter, i tillegg vil et nytt kurssted kunne benyttes til test av nye systemer og løsninger. Med infrastrukturen rundt kurscenteret vil man kunne tilrettelegge for å lage en simulert flyplass som ikke har begrensningene til en operasjonell flyplass. Dette gir flere muligheter for å gjennomføre unike øvelser. Eksempelvis testing og utvikling av droner.

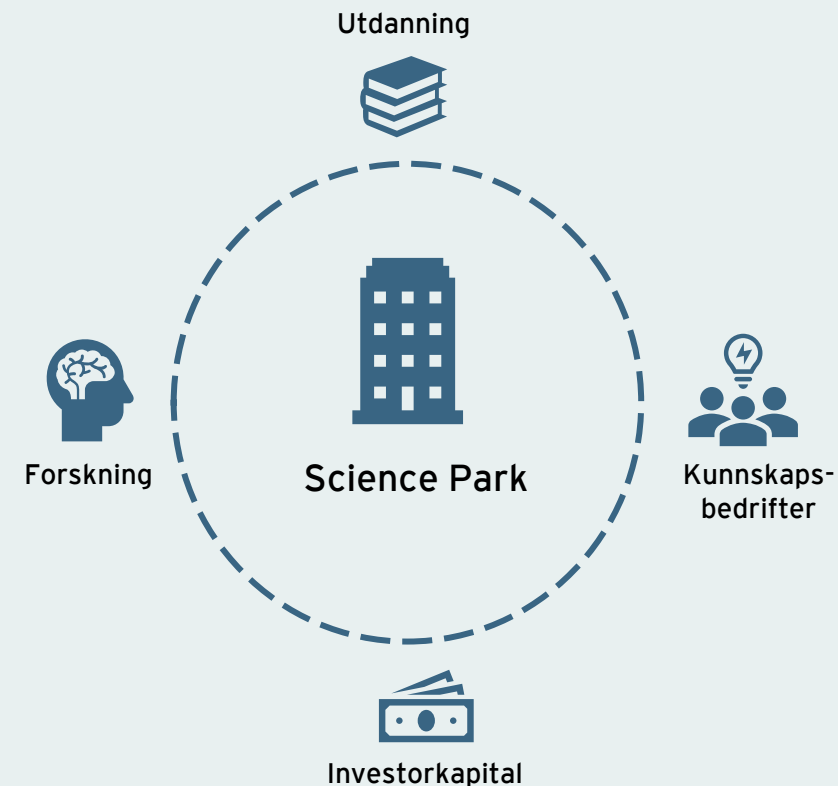
Science Park samler viktige aktører for å løfte innovasjonsevnen i regionen

Stiftelsen Innlandet Science Park er etablert av Sparebankstiftelsen Hedmark for å fremme innovasjon i regionen. En Science Park er et økosystem hvor høyere utdanning og forskning er navet i et samarbeid med gründere, kunnskapsbedrifter, investorer og offentlige aktører. For å skape dette må det tilrettelegges for gode møteplasser og aktiviteter som gjør det enkelt for folk å møtes og utvikle idéer sammen.

Kongsvinger og Hamar vil være de første stedene hvor Science Park etableres. Det tredje stedet som skal få sin Science Park er Elverum. I Elverum ser man på muligheten for å etablere Science Parken på Terningen Arena.

Innlandet Science Park skal bygges i Hamar, Kongsvinger og Elverum. I Kongsvinger reises et bygg på rundt 5 000 kvadratmeter på høgskoleområdet hvor forskning og innovasjon skal bidra til utvikling av nye bedrifter, så vel som å utvikle etablerte virksomheter. Bygget vil være innflyttingsklart våren 2024. Investeringen i bygget er beregnet til omtrent 172 millioner kroner.

Et samarbeid mellom Alvdal Biovarme, Synnøve Finden, Alvdal kommune og landbruket i Alvdal er en forutsetning for eventuell etablering av biogassanlegg

Synnøve Finden driver i dag produksjon og salg av brunost og prim. I tillegg er de importør av varer som gresk yghurt, knekkebrød, granola, m.m. Selskapet lager norsk ost av norsk melk på deres to ysterier i Namsos og Alvdal. Totalt har selskapet 9 fabrikker. Meieriet i Alvdal er Synnøve Findens største produksjonsanlegg, og et av Norges aller største og mest moderne meierier.

Foto: Opplevalvdal.no

 800 ansatte totalt
(ca. 125 ansatte i Alvdal)

 Produksjon av ca. 10 500 tonn
gulost i året

 Produksjon av ca. 1 400 tonn
brunost i året

Synnøve Findens jobber systematisk med nye grønne løsninger

Redusert bruk av plast

Selskapet ser på muligheten for å redusere bruken av plast benytte mer resirkulert plast, eks. testing av monoplast.

Redusere utslipp fra produksjonen

Oppsamling og gjenbruk av restråstoffer fra produksjonen, samt gjenvinning av energi og reduksjon av vannforbruk

Renseanlegg for nitrogen

Synnøve Finden vil få krav om å få på plass et renseanlegg for nitrogen. Må alt fra 2024 begynne å rense nitrogenen, frist for renseanlegg er 2026.

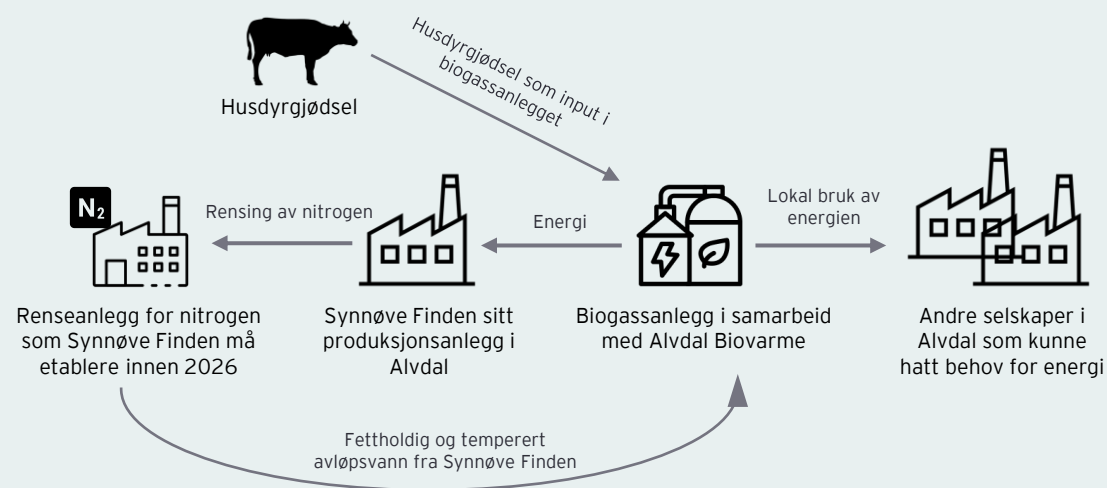

Reduksjon av energiforbruk

Ser på nye løsninger for reduksjon og mer optimalisert bruk av energi. Har blant annet hatt et forprosjekt på amoniakk og gjenbruk av overskuddsvarme med støtte fra ENOVA. I tillegg undersøker de muligheten for bruk av solceller på tak.

Potensielt samarbeid om et større biogassanlegg

Alvdal Biovarme har invitert Synnøve Finden og Alvdal kommune for å se på mulighetene for etablering av biogassanlegg. Alvdal kommune må utvide kapasiteten på avløpsrensing i Alvdal, dette skyldes blant annet store mengder biologisk tempererte avløp fra Synnøve Finden sin produksjon. Forslaget er å etablere et større, sentralt biogassanlegg for utgjæring av metan og lystgass fra husdyrgjødsel og matavfall i regionen. Fettholdig og temperert avløpsvan fra Synnøve Finden sin produksjon vil bidra til gjærestart i blandingen av husdyrgjødsel og biologisk rest fra meieridriften. Anlegget vil da produsere biogass og utgjære husdyrgjødsel. Gjæringsresten vil være utmerket gjødsel for landbruket.

En forutsetning for å lykkes med biogassanlegget vil være lokal bruk av gassen uten foredlingskostnader som resing og komprimering. I Alvdal kommune har man større energikrevende bedrifter som Synnøve Finden og Alvdal Skurlag som kunne benyttet gassen uforedlet fremfor å bruke strøm og treflis som benyttes i dag.

Alvdal Biovarme uttaler at et biogassprosjekt som det skisseres, forutsetter et trekantsamarbeid mellom Synnøve Finden, Alvdal kommune og landbruket i Alvdal. Kommunen vurderer nå å kjøre et mindre prosjekt for å kartlegge kjemisk innhold og potensiale for biogass fra meieriets slam og bioprodukter, i kombinasjon med husdyrgjødsel.

Matproduksjon og lokalmat

Fabrikken ble etablert i 2018

Eksport på ca. 50 %

Driftsinntekter på ca. 70 mNOK i 2021

Produksjonsvolum på ca. 2 millioner liter (2022)

Forventer produksjonsvolum for 2023 (med to skift): ca. 3 - 3,3 millioner liter. Økning på 60 % fra 2022

Salsus, produserer kraft, fond og sauser til et internasjonalt marked

Salsus produserer kraft, fond og sauser til profesjonelle kokker og til et internasjonalt marked. Produktene er i hovedsak laget av ferske råvarer og ingredienser. Produksjonsanlegget ligger ved Kongsvinger, Selskapet startet opp i 2018 og har siden den gang hatt en eventyrlig vekst. Salsus er med den produksjonskapasiteten de besitter et industriselskap. I 2022 var markedsetterspørselen deres blitt større enn hva de har kapasitet til å produsere. Skal produksjonen økes, må de ansette flere i pakkeriavdelingen. Høsten 2022 har de sett på 12 nye ansettelses knyttet til dette. Målet er at de for 2023 skal kunne øke produksjonen med 60 % sammenlignet med 2022. I selve produksjonen med fire kokekjeler er det allerede tre skift i sving mellom 05.00 om morgenen og til 24.00 på ukedagene.

Ledende på pizzabunner og pitabrød i dagligvarehandelen

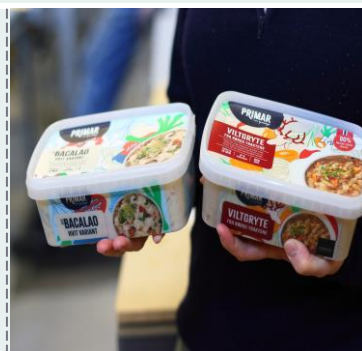
I Norge leverer de til Norgesgruppen, Coop, Bunnpris og Oda

Ny moderne fabrikk fra årsskiftet 2021/2022

Rundt 30 ansatte

Driftsinntekter på ca. 43 mNOK i 2022

Rundt 14 ansatte

Leverer til Norgesgruppen, Coop, Rema 1000, Spar og Oda

Finansiert av Norges forskningsråd

Hvert år råtner 115 000 tonn tyttebær i norske skoger og samtidig importeres store mengder bær

Målet er at det skal bli kommersielt lønnsomt å plukke og selge ville norske bær

Prosjektet involverer 2 forsøksfelt i regionen: Rendalen og Kongsvinger

Staur fjellbakeri

Fjellregionen fra Røros til Alvdal er kjent for sin tradisjonsrike matkultur. Staur fjellbakeri har gjort nytte av lokal kunnskap i jobben med å lage god mat med moderne smaker. Staur Fjellbakeri er en ledende produsent av bakeri-produkter i Norge, med omlag 30 ansatte. Bedriften leverer produkter til ledende aktører innen dagligvaremarkedet, samt matkasser og andre relevante aktører.

Primar i Follidal

En familiebedrift med lange tradisjoner innen matlagging. Selskapet har spesialisert seg på å lage bacalao til norske dagligvarekunder. Selskapet har siden 2010 tjent penger og økt omsetningen hvert år. Selskapets mest kjente produkt - Primar Ekte Bacalao er i dag Norges klart mest populære bacalao og en av Norges mest solgte ferske, ferdig retter.

Wildeberries - forskningsprosjekt

I forskningsprosjektet Wildberries (med NIBIO, Klosser, Nofima, Universitet i Tromsø og Universitet i Turku (Finland) utvikles det et bærkart. Forskningsprosjektet skal undersøke hva som kan forutsi avling med mål om at det skal bli kommersielt lønnsomt å plukke og selge ville norske bær. Knyttet til bærkartet er Innlandet representert med to forsøksfelt, et i Rendalen og et i Kongsvinger. Delmålene til prosjektet inkluderer blant annet å øke innovasjonspotensialet, finne nye produktmuligheter for tyttebær og utvikle oppdaterte bærkart.

Skistar Trysil hadde driftsinntekter på over 1,1 mrd. NOK i 2022

Destinasjon Trysil gir en helhetlig satsing med store ringvirkninger

Rangert av Visit Norway som et bærekraftig reisemål. Særlig tyske og nederlandske turister er opptatt av miljø

80 % av gjestene er internasjonale

Målsetning om å få ut 10 prosjekter i løpet av prosjektperioden (forprosjektet skal være ferdig utgang 2023).

MOVECluster er et nyetablert regionalt bedriftsnettverk bestående av bedrifter, kompetanse- og fiskingsmiljøer innen sport- og fritidsbransjen i Sør-Østerdal.

Klosser Innovasjon har fått 300 000 kroner av Innlandet fylkeskommune for å utvikle et nettverk som skal utløse verdiskaping innenfor sport og fritid i et regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Sentralt i nettverket er nyskaping av produkter og tjenester basert på digitale løsninger og bærekraftsinnovasjon. Det er flere pilotbedrifter som vil ta del i nettverket: Elverum Håndball, Anno Norsk skogmuseum, NAF VålerBanen, SkydiveOslo/Norges luftsportsforbund, BIRKEN og Destinasjon Trysil. På lenger sikt ønsker nettverket å i større grad inkludere mindre aktører og lokale lag/foreninger.

Trysil - bærekraft og intensjonalt

Trysil er Norges største skisted og skiller seg ut i Skandinavia ved å ha 80 % internasjonale gjester og et grunnlag for å utvikle dette videre. En sentral del av suksessoppskriften til Trysil er destinasjonsselskapet Destinasjon Trysil SA, som er eid av over 200 virksomheter i Trysil. Selskapets viktigste oppgave er å få flere besøkende og styrke merkevaren Trysil med utgangspunkt i Trysils egen reiselivsstrategi. Reiselivet i Trysil er viktig for denne delen av regionen og Skistar Trysil hadde i 2022 driftsinntekter på over 1,1 mrd NOK og rundt 980 ansatte. Skisenteret og øvrige tilbud knyttet til dette medfører også store ringvirkninger for kommunens bedrifter innen varehandel, bygg og anlegg, og tjenesteyting.

Rundt Trysilfjellet er det ca 30.000 turistsenger, hvorav ca 12.000 er kommersiell utleie gjennom bookingselskap i Trysil. Til sammenligning har Oslo 24.000 hotellsenger. Overnattingsstrukturen rundt Trysilfjellet er effektiv med over 80% ski inn/ut og sykkel inn/ut. Dette bidrar også til at gjestene lar bilen stå under oppholdet.

Trysils Reiselivsstrategi har målsetning om vekst i antall kommersielle gjestedøgn fra 885 356 i 2019 (før pandemi) til 1,3 millioner i 2030. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig økning på 3,7% per år.

80 % av de kommersielle gjestedøgnene i Trysil kommer fra utlandet, noe som gjorde at Trysil ble svært hardt rammet under pandemien ved stengte grenser.

Trysil, Norges største ski- og stisykkelsted, har hatt en enorm utvikling de ti siste årene. Det er investert hele 2,6 milliarder kroner i reiselivet i Trysil fra 2008 til 2019. Det er estimert at det i perioden 2020 - 2030 vil bli investert ytterligere 3,9 mrd kroner. Med over 1.100.000 skidager og 87.500 sykkeldager i 2021. I høysesong har Trysil ca 60.000 besøkende pr dag og er på størrelse med Norges 8. største by.

4. Nøkkelfunn

Nåsituasjonen i regionen og nærings sammensetningen

Nåsituasjonen

Demografi

Over 102 819 innbyggere i 2022. Dette er litt over 27 % av fylket. Forventet 0,5 % fremskrevet befolkningsøkning mot 2030. 1/4 av innbyggerne er over 65 år og forventet vekst på 14 % i denne aldersgruppen frem mot 2030.

Offentlig/privat

59 % sysselsatt i privat næringsliv. Dette er noe lavere enn fylket samlet (63 %). I privat næringsliv er flest sysselsatt i varehandel, bygg og anlegg, tjenesteyting og industri. Nesten 70 % av de sysselsatte i privat næringsliv arbeider innenfor disse næringene

Verdiskaping

Verdiskaping pr. sysselsatt innen privat næringsliv er på ca. 725 000 pr sysselsatt. Dette er noe lavere enn verdiskaping pr. sysselsatt målt for fylket som helhet (780 209 pr. sysselsatt). Sektorene som har høyest verdiskaping pr. sysselsatt er bank og finans og fornybar-næringen. Ser man bort fra disse to næringene er det industri og bygg-, anlegg- og eiendomssektoren som har den høyeste andelen verdiskaping pr. sysselsatt.

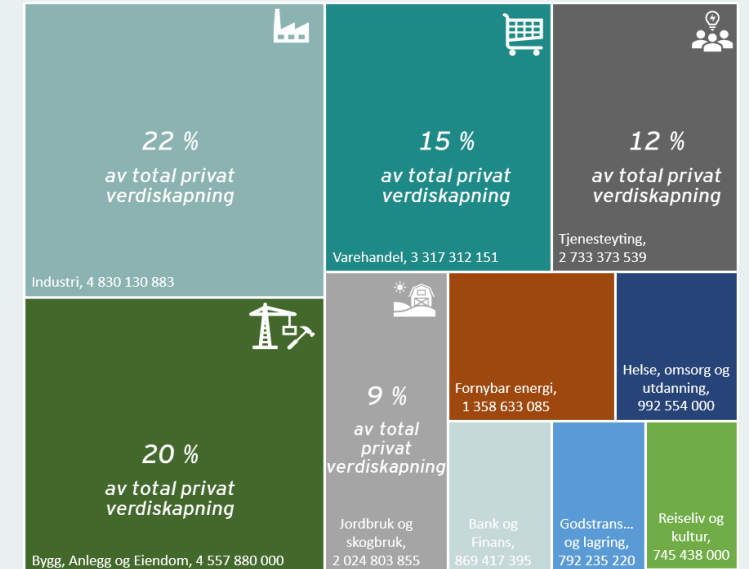
Nærings sammensetning

De to største verdiskaperne i regionen er industri og bygg-, anlegg- og eiendomssektoren. Samlet står de for over 42 % av den private verdiskapingen i regionen.

Innen industrien er det flere sterke SMB-bedrifter i regionen. Totalt er det 29 selskaper innenfor industrien med to eller flere ansatte og omsetning over 50 millioner NOK.

Bygg- anlegg og eiendomssektoren er den nest største sektoren i regionen. Dette er også en næring som er sentral for mange av kommunene i regionen. Det er rundt 32 selskaper med omsetning over 50 millioner NOK og to eller flere ansatte.

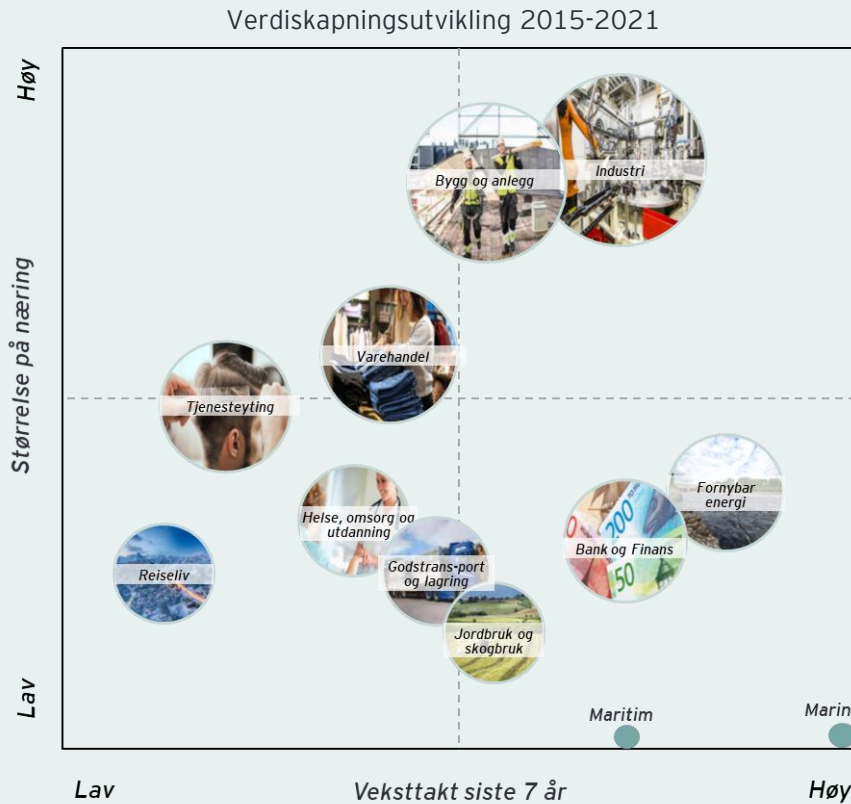
Nærings sammensetning basert på verdiskapingstall (privat sektor 2021)

Regionen har et meget sterkt industrielt miljø, med blant annet industriklyngene 7Sterke og 6Kloke. Regionen har store naturressurser og huser de største skogkommunene i landet. I tillegg til store naturressurser har regionen kompetanse på fremvoksende bioøkonomiteknologi knyttet til videreforedling av skogens ressurser,

Vekstnæringer og satsingsområder i regionen

Vekst siste 7 år og vekstnæringer

Regionens ledende næring, industri, driver verdiskapingen i regionen. Denne næringen har over tid klart å opprettholde en god vekst, med en gjennomsnittlig årlig vekstrate på henholdsvis 6,5 %. Fra 2015 til 2021 økt verdiskapingen i næringen med nær 46 %.

Satsingsområder i regionen

Industri

Industrien har vært en sentral næring for regionen og vi ser også at mange av prosjektene identifisert i dette arbeidet knytter seg tett til innovasjon og utvikling hos eksisterende industriaktører. Spesielt er det et fokus og satsing på produksjon av lavkarbonsprodukter.

Bioindustrien

Regionen har store naturressurser og huser de største skogkommunene i landet. I tillegg har regionen kompetanse på fremvoksende bioøkonomiteknologi knyttet til videreforedling av skogens ressurser. Flere prosjekter identifisert knytter seg til mulighetene ved å skape merverdi av råvarene.

Fornybar energi

Det satses på fornybar energi i hele regionen, spesielt på vindmøller og solenergi. Regionen har alt i dag 2 vindkraftverk og det er gitt godkjennelse til flere planlagte solkraftverk.

Lager og logistikk

Regionen har i dag en attraktiv geografisk beliggenhet med nærhet til eksportmarkedet. Det er flere lokasjoner i regionen som er og vil kunne utvikle seg til sentrale nasjonale logistikkhuber.

Reiseliv

Trysil er Norges største ski- og sykkeldestinasjon. Reiseiv er særst viktig for regionen når det gjelder attraktivitet og internasjonal verdiskaping. Det er derfor satsing både innenfor videreutvikling av destinasjonene i regionen, samt et fokus og satsing på lokalmat som de spesielt er kjent for nord i regionen.

Vekstnæringer og satsingsområder i regionen

Nøkkelareal og innovasjonsprosjekter

Kongsvinger og Østerdalen er en spennende region med mange næringsområder under utvikling. Totalt har vi identifisert og løftet frem 15 næringsareal fra regionen. Modenhetsnivået og mulighetene for områdene varierer, men flere av områdene viser til konkrete masterplaner for utvikling.

16 identifiserte næringsareal

9 identifiserte næringsareal med masterplan for utvikling

Grundsetmoen industripark, Elverum

Grue industripark, Grue

Granli logistikkterminal og industriområde, Kongsvinger

Grasmø industripark, Eidskog

Granerud industriområde, Nord-Odal

Slomarka industriområde, Sør-Odal

Braskereidfoss (Sirkulære Solør), Våler

SIVA næringspark, Kongsvinger

Nord-Østerdal Miljøpark, Tynset

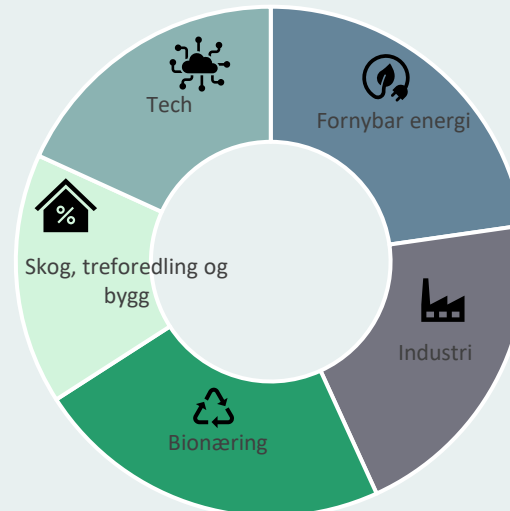
Mange av de store innovasjonsprosjektene er knyttet til disse næringsarealene og har enten som plan å etablere seg på næringsareal eller har alt en eksisterende virksomhet på arealet som de ønsker å utvide enten ved ekspansjon av eksisterende forretning eller gjennom nye forretningsmuligheter.

I Kongsvinger og Østerdalen er det identifisert en rekke innovasjonsprosjekter. Prosjektene knytter seg i hovedsak til kategoriene vist til høyre. Innenfor fornybar energi er det flere prosjekter knyttet til blant annet solkraftverk, inkludert har man flere selskaper som satser på solcellepanel.

Regionen har også en rekke spennende prosjekter innenfor bionæringen. Dette knytter seg i stor grad til matproduksjon, inkludert satsing mot Innlandsoppdrett.

Industrien i regionen står sterkt og flere av de viktige industriaktørene i regionen har større innovasjonsprosjekter planlagt som vil bidra både til økt verdiskaping og sysselsetting. I tillegg til industri har også regionen større selskaper innenfor skog, treforedling og bygg. Her er det flere innovasjonsprosjekter med formål om å skape merverdi av trestokken.

Regionen har også en rekke selskaper med satsing innenfor teknologisektoren. Her ser man blant annet gode eksempler på selskaper som har utviklet høyteknologiske løsninger for å løse utfordringer i blant annet primærnæringen.

Barrierer for vekst

Nettkapasitet og kobling på nettet
Utfordringer knyttet til store kraftmengder. Drøftes derfor potensiale og muligheten for produksjon av egen kraft (utredning er på trappene)

Infrastruktur i regionen
Ingen internasjonal flyplass i regionen. Fortsatt behov for utvidelse av Rørosbanen, samt et behov for utbygging av vei flere steder i regionen

Fiber og 5G
Har områder i regionen uten fiber og mobildekning. Spesielt nord i regionen er det kommuner som fortsatt ikke har fiber og bredbåndsdekning.

For at Kongsvinger og Østerdalen skal lykkes med å realisere vekstmulighetene er det viktig å tenke på tvers av dagens bedrifter og verdikjeder

- samarbeid og sirkulære forretningsmodeller er nøkkelen til suksess

5. Appendiks

Foto: Visit Norway

Metodeoversikt

Ortus er en EY-database som systematisk presenterer et dynamisk oversiktsbilde av næringsstrukturen i et område. Databasen baseres på en rekke innrapporterte nøkkeltall fra regnskapspliktige selskaper i Norge. Datagrunnlaget består av regnskapstall for norske virksomheter fra regnskapsårene 2009-2021. Tall for verdiskaping og antall ansatte er basert på regnskapstall for bedrifter med virksomhet i Norge med bakgrunn i enhetsregisteret. Regnskapstallene stammer fra Regnskapsregisteret i Brønnøysundregistrene og overleveres fra nyttetjenesten Proff til EY 4 ganger årlig. Alle tall er valutakorrigert til norske kroner og inflasjonsjusterte.

Definisjon av verdiskaping og antall ansatte

To av de viktigste faktorene fra datagrunnlaget er selskapers verdiskaping, og antall registrerte ansatte i et selskap. I databasen defineres de som følger:

- Verdiskaping er definert som driftsresultat (driftsinntekter minus driftskostnader), pluss lønnskostnader, avskrivninger og nedskrivninger.
- Antall ansatte er basert på tall fra regnskapsregisteret og enhetsregisteret.

Fordeling av regnskapstall på underenheter

En klassisk problemstilling ved fordeling av verdier på geografiske områder er hovedkontorproblematikken. Verdiskapingen i et selskap kan skje i geografisk distribuerte underenheter, mens regnskapstall rapporteres samlet på hovedkontoret. Slike utfordringer er tatt høyde for i Ortus. Vi har tatt utgangspunkt i enhetsregisteret og fordelt verdier fra hovedenheter til underenheter utfra andelen av det totale antallet sysselsatte registrert på underenheten. Dette sikrer at verdiskaping som skapes i en gitt kommune, men er tilknyttet et hovedkontor utenfor kommunen blir kontrollert for i analysen, og vice versa.

Næringsinndeling

Næringsinndelingen som vi benytter i kapittel 2 er en inndeling utarbeidet av EY. Næringsinndelingen bygger på NACE-standarden for næringsklassifisering, som benyttes av både Statistisk sentralbyrå (SSB) så vell som andre internasjonale statistikkbyråer. Inndelingen er en sammensetning av detaljerte NACE-klassifiseringer på laveste nivå (fem-siffer). NACE-klassifisering som underlag muliggjør aggregering av næringer for både kommuner, fylker og landsdeler.

For jordbruk og skogbruk som i begrenset grad leverer regnskap har vi brukt tall fra SSB, fylkesfordelt nasjonalregnskap etter næring, tabell: 11713. Fra denne tabellen har vi hentet bruttoprodukt i mill kr for følgende næringer «Jordbruk, jakt og viltstell» og «Skogbruk». Tallene er hentet på fylkesnivå fra perioden 2015 - 2021. For å fordele andelen av bruttoprodukt på de ulike kommunene i fylket har vi benyttet oss av rapportene: «Verdiskaping i landbruk og lanbrukbasert virksomhet i Oppland» og «Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert virksomhet i Hedmark».

I de to rapportene finner vi tall på beregnet bruttoprodukt, mill kr. for de enkelte kommunene i det nåværende fylket Innlandet for 2014, tilsvarende finner vi for sysselsetting. Basert på tallene fra rapportene beregner vi andelen av total verdiskaping og sysselsetting innenfor den samlede næringen «Jordbruk og skogbruk» som tilfaller hver enkelt kommune. I beregning av verdiskaping og sysselsetting innenfor næringen «Jordbruk og skogbruk» for de enkelte kommunene fra 2015-2021, antar vi at brøken holdes fast og vi beregner dermed andel av bruttoprodukt i mill kr fra SSB som skal tilfalle den enkelte kommune. I analysene i kapittel 2 av denne rapporten ser vi på verdiskaping og sysselsetting i privat sektor.

Fremstilling av verdiskaping i heatmap

Fullstendige adresser hentes fra enhetsregisteret, og konverteres til koordinater basert på informasjon fra Kartverket. I Innlandet har vi definert at hvert heatmap må dekke minimum 85 % av verdiskapingen som skjer i kartutsnittet. I tilfeller hvor selskaper mangler adresser i enhetsregisteret, og/eller adressen ikke er egnet for konvertering til koordinater har det vært noen tilfeller hvor det har vært behov for å supplere med adresser basert på andre kilder. Selskapene med manglende adresser har da blitt sortert fra høy til lav verdiskaping, for å prioritere manuell justering av selskapene med høyest verdiskaping. Kartløsning fra 1881 og Google har blitt brukt som primærkilde ved korrigeringer.

Indikatorer for demografi, kompetanse, næringsliv og arbeidsmarked

Det er gjennomført en vurdering av kommunene og regionens attraktivitet basert på NHO sitt kommunebarometer, [se lenke](#). NHO gjennomfører hvert år en rangering av kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. I vår analyse har vi tatt utgangspunkt i de fire første indikatorene. Rangeringene er delt inn i fem intervaller fra sterk til svak. Kommunen plasseres i den kategorien som rangeringen deres fra 2022 tilsier. For plassering av regionen har vi tatt snittet av rangeringen til de enkelte kommunene. Dette er gjort for hver indikator og vi ser det i sammenheng med fylkessnittet.

CAPEX og arbeidsplasser for enkelte regionale konsepter

CAPEX innebærer konseptets investeringskostnad og er i stor grad estimert av konseptets involverte aktører.

EY | Assurance | Tax | Transactions | Consulting

About EY

EY is a global leader in assurance, tax, transaction and advisory services. The insights and quality services we deliver help build trust and confidence in the capital markets and in economies the world over. We develop outstanding leaders who team to deliver on our promises to all of our stakeholders. In so doing, we play a critical role in building a better working world for our people, for our clients and for our communities.

EY refers to the global organization, and may refer to one or more, of the member firms of Ernst & Young Global Limited, each of which is a separate legal entity. Ernst & Young Global Limited, a UK company limited by guarantee, does not provide services to clients. For more information about our organization, please visit ey.com.

Ernst & Young LLP is a client-serving member firm of Ernst & Young Global Limited operating in the US.

© 2023 Ernst & Young LLP.
All Rights Reserved.

The report has been constructed based on information current, as of 2th June 2023. Since this date, material events may have occurred since completion which are not reflected in the report. It must also be considered that within the project scope it is not possible to include all relevant measures or details in the study. We have taken reasonable care to verify the information. The report is only for general guidance and information purposes. It should under no circumstances be used for financial and investments decisions. We disclaim all responsibility to any other party for any loss or liability that the other party may suffer or incur arising from or relating to or in any way connected with the contents of our report, the provision of our report to the other party or the reliance upon our report by the other party. This report (or any part of it) may not be copied or otherwise reproduced except with the written consent of EY.